

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi wepsayfası: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Yatılı bölge ortaokulu öğrenci ve öğretmenlerinin okul-aile iletişimine bakış açılarının değerlendirilmesi

Osman Orhan DEMİR, Sibel SARAÇOĞLU, Oktay BEKTAŞ

Önerilen atf: Demir, O.O., Saraçoğlu, S., Bektaş, O. (2021). Yatılı bölge ortaokulundaki öğrenci ve öğretmenlerin okul-aile iletişimine ilişkin bakış açıları, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(1), 1-31. DOI: 10.47615/issej.810041

Makale linki: <https://doi.org/10.47615/issej.810041>

©2021. Baskılar ve izinler: Yazarlar makalelerini USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisinde yayınladıktan sonra basılı olarak veya Birinci Baskı olarak çevrimiçi paylaşma iznine sahiptir.

USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi hakemli bir çevrimiçi dergidir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışmalar amacıyla kullanılabilir. Makalenin içeriğinden yalnızca yazarlar sorumludur. Dergi makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımıyla bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, işlem, talep veya masraf veya zarardan sorumlu tutulamaz. Tüm yazarlardan, sunulan çalışmalarla ilgili olarak diğer kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal, kişisel veya diğer ilişkiler dâhil olmak üzere herhangi bir fiili veya potansiyel çıkar çatışmasını ifşa etmeleri istenir.

Yatılı bölge ortaokulu öğrenci ve öğretmenlerinin okul-aile iletişimine bakış açılarının değerlendirilmesi

Osman Orhan Demir Sibel Saraçoğlu Oktay Bektaş

Eğitim Fakültesi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 38039, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmanın amacı yatılı bölge ortaokulu öğrenci ve öğretmenlerinin okul-aile iletişimine ilişkin bakış açılarını incelemektir. Çalışma nitel araştırma yönteminin fenomenoloji desenine göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 yılının bahar döneminde İç Anadolu Bölgesi'nin bir ilçesinde yer alan yatılı bölge ortaokulunun farklı sınıflarında öğrenim gören, farklı aile yapısına sahip, farklı cinsiyette ve başarı düzeyinde altı öğrenci ve farklı disiplinlerden, farklı yaş seviyesinde ve farklı aile iletişimine sahip üç öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, betimsel ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmada öğrenci ve öğretmenlerin okul-aile iletişimini öğrencilerin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin desteklenmesi olarak algıladıkları anlaşılmıştır. Öğrenciler ve öğretmenler tarafından en çok dile getirilen iletişim kaynakları; telefonla görüşme, veli toplantısı, aile ziyareti ve telefon mesajıdır. Araştırmada öğrencilerin iletişim kurmaya istekli oldukları ve akademik başarı konusunda iletişim kurdukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin ise öğrencilerin akademik başarısının yanı sıra öğrenci sorunları ve maddi konularda iletişim kurdukları tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin akademik başarı, sosyal etkinlikler ve ev yaşantısı konularında iletişim kurulmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aile-okul iletişiminde yaşanan sorunlar ile ilgili olarak her iki katılımcı grupta da ortak olan görüşler; uzaklık, uygun görüşme zamanı, ailenin ilgisizliği ve ekonomik şartlardır. Katılımcılar çözüm önerisi olarak aile ziyaretlerinin gerçekleştirilmesini, sosyal etkinliklerin düzenlenmesini, velinin ilgisinin artırılmasını ve farklı iletişim kaynaklarının kullanılmasını önermişlerdir. Çalışma sonucunda, araştırma bulguları ve sınırlılığından hareketle okul-aile iletişiminin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

MAKALE TARİHİ

Geliş tarihi 13 Ekim 2020
Kabul tarihi 04 Şubat 2021

AMAHTAR KELİMELER

Okul-aile iletişimi, yatılı bölge ortaokulu, öğrenci görüşleri, öğretmen görüşleri

Makale Türü

Araştırma makalesi

İLETİŞİM Sibel SARAÇOĞLU saracs@erciyes.edu.tr

© 2021 yazar(lar). Osman Orhan Demir, Sibel Saraçoğlu, Oktay Bektaş

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial ile lisanslanmıştır. Lisans, (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>) koşulları altında dağıtılan ve ticari olmayan amaçla eserinizin remix, ince ayar yaparak ya da üzerine geliştirerek kendi eserlerinde kullanılmasına izin verir. Ancak ortaya çıkan yeni eseri benzer lisans ile lisanslamak zorunda değildir.

Giriş

Öğrenme sürecinde öğrenci, öğretmen ve ebeveynler arasındaki etkileşim, öğrenmenin önemli unsurlarından biridir (Vygotsky, 1978). Bu sebeple çocukların, okul dışı ve okuldaki eğitimlerinin birbirini tamamlayıcı nitelikte olması, öğretmen, öğrenci ve velinin bir bütün içinde düşünülmesi, bu bütünde iletişimin sağlanması ve bu iletişim için gerekli olan özelliklerin öğrenilmesi büyük önem taşımaktadır (Baş ve Beyhan, 2017). Öğretmen, öğrenci ve aile etkileşimi, okul ve eğitim sürecinin önemini arttırmak, öğrencinin okula devamını isteyerek gerçekleştirmek, öğrencinin kişisel olumlu saygısını yükseltmek ve okula karşı istendik yönde bakış açısı oluşturmak amaçlarına hizmet eder ve öğrencinin öğrenme becerilerini etkiler (Acat ve Dönmez, 2009; Park and Holloway, 2017). Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, kültürel durumu, ailenin kullandığı dilin çocukla uyumu, ailenin bilgi birikimi ve tutumunun çocuğun okulda öğrendiklerini destekler nitelikte olması öğrenci başarısını olumlu yönde etkiler (Bordalba and Bochaca, 2019; Christensone and Reschly, 2010; Jeynes, 2015). Alan yazındaki bazı çalışmalarda ailelerin çocuklarının eğitim sürecine karşı ilgilerinin yetersiz olduğu belirtilmektedir (Özgan ve Aydın, 2010; Ünal, Yıldırım ve Çelik, 2010; Kılıç, 2010). Okul ile aile arasındaki irtibatsızlık ve bu durumun ortaya çıkardığı olumsuz bakış açıları, öğrencilerin davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Griffin and Galassi, 2018; Powell, Son, File and San Juan, 2010). Oysaki ailelerin çocuklarının öğrenme süreçlerine dahil olması, onların öğrenme becerilerine katkı sağlar (Avrupa Komisyonu, 2017). Bu sebeple öğrenme sürecinde öğrenenin verimliliğini yükseltmek amacıyla, okul-aile birliğinin sağlanması, ailenin idare ve öğretmenlerle iletişime geçerek sürece katılması oldukça önemlidir (Bordalba and Bochaca, 2019; Daniel, 2016). Olumlu ve sağlam bir öğretim atmosferi ancak öğretmen ve aile işbirliği ile gerçekleştirilebilir (Daniel, 2016; Griffin and Steen, 2010). Yapılan çeşitli çalışmalar itibarı ile okul-aile arasındaki iş birliğinin öğrenme verimliliği üzerinde doğrudan etkisi olduğu bilinmekte olup her geçen gün daha da önemli bir konu haline gelmektedir (Adams, Womack, Shatzer and Caldarella, 2010; Bordalba and Bochaca, 2019; Erdem ve Şimşek, 2009; Griffin and Galassi, 2018; Özbaş ve Badavan, 2009; Park and Holloway, 2017; Powell, Son, File and San Juan, 2010).

Eğitim; aile, okul ve öğrenci arasında ortaya çıkan bir uyumla birlikte var olmaktadır. Bu uyumda herhangi bir ögede oluşacak eksik veya problemler öğrenci davranışlarında olumsuzluklara sebep olmaktadır. Eğitim programını başarıya taşıyacak öğrenci merkezli bir programın uygulamasında; sınıfların çok kalabalık oluşu ve okullarda yeterli sayıda donanımın bulunmaması, öğrencinin ev ödevinin çok fazla oluşu, çocukların ödevlerden vakit bulamayıp sosyal alanlara yönelemeyişi, çocuğun yeteneklerinden habersiz olan velilerin farklı beklentileri, öğretmenlerin programı uygulama ve sonrasındaki değerlendirme sürecindeki deneyimsizlikleri gibi bazı güçlüklerle karşılaşmaktadır (Başol ve Zabun, 2007; Terzi, 2011). Bu konudaki problemlerden biri de çevre itibarı ile eşitsizlik yaşayan öğrencilerin eğitimidir. Ülkemizde kırsal alanlardaki eğitim ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalarda teknolojik ve fiziki altyapıdaki eksiklik, gelir sıkıntısı, öğretim malzemelerine erişim, öğretim programı, velilerin okul etkinliklerine katılımı ve çocuklarının eğitim hayatına gösterdikleri değer, taşınabilir eğitim, elektrik, su ve internet erişimi gibi konularda önemli sıkıntılar bulunduğu belirtilmektedir (Aksoy 2008; Çakıroğlu ve Çakıroğlu 2003; Çiftçi ve Cin, 2017; Kızılaslan, 2012; Ögdül, 2010).

Çevre itibarı ile eşitsizlik yaşayan öğrencilerin yatılı okullar vasıtasıyla eğitim sorunu kısmen çözülmüştür (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2003). Ancak, yapılan çeşitli çalışmalarda yatılı okullarda bulunan öğrencilerin akademik başarılarının düşük ve duyuşsal yönden eksik olmaları gibi çeşitli sorunlar yaşadıkları ve bu sorunların aile-okul iletişiminin eksikliğinden kaynaklanabileceği belirtilmektedir (İnal ve Sadık, 2014; Kahraman, 2009; Kırımoğlu ve Filazoğlu Çokluk ve Yıldırım, 2010). Aile, okul ve öğrenci arasındaki işbirliği, eğitimin niteliğini etkilemektedir (Şişman, 2013). Ailelerin öğrencilerin öğrenim durumlarına ilgileri ve katılım sağlamaları onların davranışsal sorunlarını çözümlenmede, başarı seviyelerini yükseltmede ve yeteneklerini tamamıyla ortaya çıkarmalarında önemli bir etki oluşturmaktadır (Bordalba and Bochaca, 2019; Daniel, 2016). Eğitim hedeflerine ulaşma sürecinde öğrencilerin akademik ve sosyal gelişmelerinde olumlu davranış değişiklikleri oluşturabilmek ve olumsuz davranışların önüne geçebilmek için öğrenci, öğretmen ve aile arasında kurulacak etkileşim önemli bir rol oynamaktadır (Binicioğlu, 2010; Griffin and Steen, 2010).

Alan yazında Türkiye’de okul-aile iletişiminin ve bu konudaki yapılan çalışmaların yetersiz olduğu belirtilmektedir (Çalışkan ve Ayık, 2015; Çangır, 2019). Yapılan çalışmalarda, veli katılımı ile ilgili etkinlik ve araştırmaların çoğunlukla anasınıfı düzeyinde olduğu (Powell, Son, File and San Juan, 2010), daha yüksek seviyelerdeki çalışmaların okul aile iletişiminin ve katılımının başarı ve motivasyona etkileri ve veli katılım engelleriyle ilgili olduğu (Şeker, 2009) görülmektedir. Alan yazında özellikle gelişim hızının yüksek olduğu ve bireyde önemli değişikliklerin yaşandığı ergenlik dönemi öğrencileri ve kırsal okul ortamlarında okul-aile iletişiminin karmaşıklaştığı, bu iletişimde sorunlar yaşandığı ve sorunların okul-aile iletişim eksikliğinden kaynaklanabileceği

belirtilmektedir (Çangır, 2019; Demirel, 2013; Hill, Witherspoon and Bartz, 2018; Schaverien, 2011; Yılmaz, 2012). Bu kapsamda ergenlik dönemi öğrencilerinin eğitim aldığı kırsal okul ortamlarında özellikle de okul-aile iletişimde daha fazla eksikliklerin yaşandığı yatılı bölge okullarında okul-aile iletişimin anlaşılması ve artırılması için okul-aile iletişimine yönelik daha fazla çalışma yapmaya ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir (Çangır, 2019; Griffin and Galassi, 2018).

Buna istinaden araştırmada yatılı bölge ortaokulundaki öğretmen ve öğrencilerin okul aile iletişim algıları, iletişimde kullanılan kaynaklar, iletişim kurulan ve kurulması istenilen konular, iletişimde yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözüm önerileri ile ilgili bakış açılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın yukarıda belirtilen ihtiyacın karşılanmasına katkı sağlayacağı ve yatılı ortaokuldaki okul-aile iletişimi ile ilgili yapılacak tespitlerin öğrenci gelişimini iyileştirme sürecinde yapılacak ileriki çalışmalara yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Yatılı okullar ile ilgili alan yazındaki çalışmaların daha çok okul-aile iletişiminin başarı ve motivasyona etkileri ile bu okullarda yaşanan genel sorunlara yönelik olduğu görülmektedir (Çangır, 2019; Demirel, 2013; Griffin and Galassi, 2018; Şeker, 2009; Yılmaz, 2012). Ayrıca çalışmalar daha çok yönetici ve öğretmen görüşlerini içermekte olup, öğrenci ve öğretmen görüşlerini birarada inceleyerek konunun derinlemesine incelenmesini içeren çalışmalar sınırlıdır (Çangır, 2019; Gökyer, 2011; İnal ve Sadık, 2014; Köroğlu, 2009). Araştırma, okul-aile iletişiminin sınırlı olduğu yatılı bölge ortaokulundaki okul-aile iletişim durumlarını geniş çerçevede değerlendirmesi ve öğretmen ile öğrenci görüşlerini birlikte ele alması yönleriyle alan yazındaki mevcut çalışmalardan ayrılmaktadır. Özellikle okul aile iletişiminin sınırlı olduğu yatılı bölge ortaokulunda böyle bir araştırmanın gerçekleştirilmiş olmasının ve okul-aile iletişimi açısından öğretmen ile öğrencilerin bakış açılarının birlikte incelenmesinin alan yazına öğrenme ve öğretme sürecinin iletişim boyutunun değerlendirilmesi adına önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

Araştırma sorusu

İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilçedeki yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişimine ilişkin bakış açıları nasıldır?

Alt problemler

- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişime ilişkin algıları nasıldır?
- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişimde kullanılan kaynaklara ilişkin bakış açıları nasıldır?
- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişim konuları ve konu önerileri ile ilgili bakış açıları nasıldır?
- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişimde yaşanan sorunlar ile ilgili bakış açıları nasıldır?
- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişim sorunlarına çözüm önerileri nelerdir?

Metodoloji

Bu çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemi, desen olarak fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenoloji, bütünüyle kavranması mümkün olmayan fakat diğer taraftan tam anlamıyla ilişkisiz olunmayan olguların incelendiği çalışmalarda tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Diğer yönden fenomenoloji farkına vardığımız fakat derinden ve ayrıntılarıyla bir bakış açısına sahip olmadığımız olguları irdelemektedir. Fenomenoloji çoğunlukla belirli bir olguyla ilgili kişisel düşünce ve bakış açılarının gün yüzüne çıkarılması ve yoruma tabi tutulması amacıyla gerçekleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Fenomenoloji sayesinde bireylerin yaşamış oldukları tecrübe ve deneyimleri ile ilgili hisleri, algılamaları, düşünceleri, bu durumları yapılandırma ve bilinçlilikleri araştırılır (Aydoğdu, 2018). Bu araştırmada öğrencilerin ve öğretmenlerin daha önceden esasen kendi iç dünyasında bulunan ancak farkına varamadıkları okul-aile iletişimiyle alakalı tecrübe, deneyim, düşünce ve görüşlerini ortaya çıkarmak ve bunları derinlemesine araştırmak amaçlandığı için bu desen seçilmiştir.

Çalışma grubu

Bu çalışmada iç geçerliği artırmak ve derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında zengin durumları seçmeye yönelik olarak amaçlı örneklem türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi

kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, sınırlı sayıdaki örneklemede probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğinin maksimum derecede yansıtıldığı örneklemedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Maksimum çeşitlilik örnekleme için çalışma grubu iki farklı şubeden, farklı cinsiyette, farklı başarı seviyesinde ve farklı sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrenciler ile farklı branşlardan, farklı yaşlarda ve farklı okul-aile iletişim düzeyine sahip öğretmenlerden seçilerek oluşturulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Demografik özellik		N
Cinsiyet	Kadın	3
	Erkek	3
Okul-aile iletişim düzeyi	Düşük	2
	Orta	2
	Yüksek	2
Başarı düzeyi	Düşük	2
	Orta	2
	Yüksek	2
Sosyo-ekonomik düzey	2300 ₺ altı	2
	2300-4500 ₺	2
	> 4500 ₺	2
Şube	A	3
	B	3

Öğrenci ve öğretmenler okul-aile iletişim düzeyi açısından sınıflandırılırken; okul-aile iletişimi haftada 3'den az ise düşük, 3 ile 5 arası ise orta, 5'den fazla ise yüksek seviye olarak belirlenmiştir. Öğrenciler akademik başarı düzeyi açısından sınıflandırılırken, yıl sonu başarı not ortalamaları 0-50 arasında ise düşük, 50-85 arasında ise orta ve 85-100 arasında ise yüksek seviyede başarılı olarak değerlendirilmiştir. Ailelerden ikisinin gelir düzeyi 2300 ₺ altında, ikisinin 2300-4500 ₺ arasında ve ikisinin de 4500 ₺ üzerindedir. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1'de, öğretmenlerin demografik bilgileri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Demografik özellik		N
Cinsiyet	Kadın	2
	Erkek	1
Okul-aile iletişim düzeyi	Düşük	1
	Orta	1
	Yüksek	1
Branş	Matematik	1
	Bilişim Teknolojileri	1
	Sosyal Bilgiler	1
Yaş	20-25	1
	25-30	1
	30-35	1

Veri toplama aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, soruların sırasının önceden belirlendiği ancak araştırmacının isteği dâhilinde soruların sırasının değiştiği ve hatta yeni soruların eklenebildiği bir görüşme çeşididir. Yapılması araştırmacıya bırakılan bu olası değişiklikler araştırmacıya esneklik konusunda avantajlar sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanılmasının amacı araştırmacıya esneklik sağlamak, görüşmenin gidişatına göre yeni veya farklı sorular sormak, katılımcının cevaplarına göre soruların yerini değiştirerek görüşmenin akışını bozmamaktır. Bu amaçla öğrenci ve öğretmen görüşme formları oluşturulmuş ve kullanılmıştır. Görüşme formlarının ilk hali araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Görüşme formunda öğrencilerin ve öğretmenlerin kolay anlayacağı sade bir dil tercih edilmiştir. Ayrıca anlaşılmayabilecek ve derine inilmesi istenen sorular ek sorular ve sondalarla desteklenerek katılımcıların her soruya yanıt verebilmeleri sağlanmıştır. Görüşme formları iki akademisyen ve beş

ortaokul öğretmeni tarafından kontrol edilmiştir. Öneriler dikkate alınarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve görüşme sorularına aile iletişimi kurulması istenilen konular ve aile iletişimidaki sorunların çözüm yolları ile ilgili sorular eklenmiştir. Bu aşamada öğrencilerin okul-aile iletişimi ile ilgili değerlendirme, eleştirme ve çözüm yolları ile ilgili görüşlerini almak amacıyla sorulan sorular son kısma alınarak genel olarak değerlendirme ve toparlama imkânı sağlanmıştır. Düzenlenen form kullanılarak iki öğrenci ve iki öğretmen ile soruların işlevselliğine ve anlaşılabilirliğine bakmak amacıyla pilot görüşme yapılmış, bu görüşmelerin sonuçları araştırma dışında tutularak bu doğrultuda veri toplama aracına son hali verilmiştir.

Veri toplama süreci

Araştırmada farklı özellikteki katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak görüşleri alınmıştır. Katılımcılarla görüşmeler yapılmadan önce, görüşmenin gerçekleşeceği zamanın planlanması için iletişime geçilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcılarla samimi bir ortamda sohbet ortamı kurulmuş ve rahatlatılmıştır. Görüşmeler sessiz ve sakin bir odada katılımcının rahat etmesini sağlayacak bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık 20 dakikada gerçekleştirilmiştir. Katılımcının izni dâhilinde görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Bu izin katılımcının ses kaydında da yer almaktadır. Katılımcılara görüşmenin verilerinin sadece bu araştırma için kullanılacağı anlatılmış, içtenlikle samimi bir şekilde cevap vermeleri sağlanmış, çekinmelerinin ve yanlış ifade vermelerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Ayrıca görüşmenin yazılı metni hazırlanarak katılımcılara imzalatılmıştır. Bu sayede katılımcılara görüşmenin kaydı onaylatılmış, yanlış, eksik ya da çıkarılmasını istedikleri yerler sorulmuştur. Böylece katılımcının güveni kazanılmış, onayı alınmış ve görüşleri teyit ettirilmiştir.

Geçerlilik ve güvenilirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini sağlaması açısından iç geçerlik (inandırıcılık), dış geçerlik (aktarılabirlik), iç güvenilirlik (tutarlılık) ve dış güvenilirlik (teyit edilebilirlik) çerçevesinde bazı önlemler alınmış ve bazı uygulamalar yapılmıştır.

Lincoln and Guba (1985) inandırıcılığın sağlanabilmesi amacıyla araştırmacıların uygulayabilecekleri bazı taktikler önermektedir. Bunlar; uzun süreli etkileşim, derinlik odaklı veri toplama, çeşitleme, uzman teyidi ve katılımcı onayıdır. Araştırmanın inandırıcılığını arttırmak için; katılımcılardan görüşmenin yapılabilmesi amacıyla önceden randevular alınmış, katılımcılar rahatlatılarak samimi bir ortamda görüşmeler yapılmıştır. Uzun süreli etkileşim boyutu dikkate alınarak görüşmeler en az 20 dakikada gerçekleştirilmiştir. Ayrıca araştırmacı ile önceden görüşülüp samimi bir ortamda çay içilmiştir ve katılımcı rahatlatılmıştır. Çeşitleme boyutunda örneklem çeşitlemesi ve analiz çeşitlemesi yapılmıştır. Bulgularda katılımcıların cümleleri doğrudan alıntılar yapılarak verilmiştir. Görüşme soruları, analiz sonuçları ve tartışma bölümleri üç ayrı araştırmacı tarafından fikir birliğine varılarak oluşturulmuştur. Katılımcılara görüşme esnasında “bunu mu demek istedin?”, “katılıyor musun?” gibi sorular yöneltilmiş, görüşmenin sonunda görüşme kaydı onaylatılmış, böylece katılımcılara görüşleri teyit ettirilmiştir.

Erlanson, Harris, Skipper and Allen (1993) araştırmadan elde edilen sonuçların “aktarılabirliğini” sağlamak için ayrıntılı betimleme ve amaçlı örneklemeyi tavsiye etmektedir. Buna yönelik olarak çalışmanın her aşaması (örneklem seçimi, veri toplama aracının hazırlanması, veri toplama süreci, analiz süreci) detaylı bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır. Dış geçerlilik kapsamında amaçlı örneklem türlerinden maksimum çeşitlilik için katılımcıların farklı özelliklere sahip olmasına dikkat edilmiştir.

Tutarlılık, olay ve olguların ortam ve zaman gözeterek aynı şekilde tekrarının mümkün olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Tutarlılığı arttırmak amacıyla araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bulgular yorum yapmadan olduğu gibi sunulmuş, yorumlar sonuç ve tartışma kısmına bırakılmıştır. Ayrıca bulgular araştırmacılar arasında fikir birliğine varılarak oluşturulmuştur.

Erlanson ve diğerleri (1993) araştırmanın teyit edilebilirliğini incelemek üzere “teyit incelemesi” taktiklerinin işe koşulmasını önermektedirler. Araştırmanın her bir aşaması alan uzmanına kontrol ettirilerek teyit edilebilirlik arttırılmaya çalışılmıştır.

Veri analizi

Veri analizinden önce görüşme esnasında alınan ses kayıtları transkript edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde önce kodlar, kodlardan yola çıkılarak ta kategoriler oluşturulmuştur. Kod oluşturma süreci önem yönünden oldukça yüksek seviyededir ve kodlama işlemi basit şekliyle kategoriye sokma ve sınıflama sürecini kapsar (Bryman and Burgess, 1994).

Nitel araştırmada veri analizi, olgunun tanımlanması, sınıflandırması ve yorumlanmasına dayanır (Ezzy, 2002). Bu çalışmada veri analizinde görüşme sorularına göre hem içerik analizi hem de betimsel analiz kullanılmıştır. Bunun sebebi görüşme sorularının bazılarının içerik analizine bazılarının betimsel analize uygun olmasıdır. Aynı zamanda bu sayede analiz çeşitlenmesi yapılmış ve veri analizinin güvenilirliği ve geçerliliği artırılmıştır. İçerik analizi için asıl gaye, elde edilen verilerin açıklanmasını sağlayacak kavram ve ilişkileri saptamaktır. Veriler içerik analizi sayesinde daha detaylı bir irdelemeye tabi tutularak, betimsel analizde farkına varılmayan kavram ve temaların fark edilmesi sağlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Betimsel analizin amacı ulaşılan verileri, düzenleme ve yorumlama süzgecinden geçirerek okuyucunun anlayabileceği şekle getirmektir. Daha sonrasında oluşturulan betimlemeler, yorumlama yapılarak neden-sonuç ilişkisini belirlemekte ve bu sayede birtakım sonuçlar ortaya konulabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu kapsamda araştırmanın alt problemlerinden ilk dördü içerik analizi ile, son alt problem ise betimsel analiz ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişimine ilişkin görüşleri sonucunda oluşturulan kodlar ve kategoriler ilgili tablolarda sunulmuş, her bir veri ayrıntılı bir şekilde tek tek incelenmiştir. Ayrıca analiz sonucunda ortaya çıkan kodlar doğrudan alıntı cümleleri ile desteklenmiştir. Bulgularda belirtilen kodlarda gizlilik ilkesi nedeniyle görüşme yapılan kişiler için harfler ve rakamlar kullanılmıştır. Öğrenciler Ö1, Ö2, Ö6, öğretmenler E1, E2 ve E3 şeklinde kodlanarak verilmiştir.

Okul-aile iletişim algısı

Tablo 3. Okul-aile iletişim algısı kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Öğretime katkı		+	+	+	+	+
Maddi destek		+	+	+		
Manevi destek		+	+	+	+	
Duyuşsal özelliklere destek		+	+	+	+	
Aileye öğrenci hakkında dönüt verilmesi	+	+	+	+	+	+
Ailenin öğrenciye dönüt vermesi		+				
Aile içi sorunların yansması				+		

Tablo 3'ten anlaşıldığı gibi beş katılımcı okul-aile iletişimini öğretime katkı olarak tanımlamıştır. Örneğin bu düşüncesini Ö2, "ilkokula başladığımızda bize yardım edebilir şimdi yardım etmeyebilir" şeklinde, Ö5 "yardımcı olur bana eğitimde önemli bir konuda bilgileri olduğu zaman yardımcı olur derslerimde" şeklinde ifade ederken Ö4 te "...mesela annemizin babamızın ilkokul konularında bir konu vardır biz o konuyu anlamamışızdır, olmazda öyle bir şey (gülümsedi). Sınavızdır, çok stresliyizdir, annemiz ve babamızı o konuyu belki biraz daha gördüğü için içine girebilir" diye ifade etmiştir. Tablo 3'den görüldüğü gibi aile iletişimini üç öğrenci maddi ve dört öğrenci manevi destek olarak açıklamaktadır. Bu durumu Ö2 "Şimdi ders çalışmak için seneye kitabımız olacağı için test kitabı ne bilim defter kalem derken her şekilde yardımcı oluyor" şeklinde açıklarken Ö3 "yani maddi manevi her türlü katkıda bulunuyorlar" şeklinde açıklamıştır. Ö3 aynı zamanda aile katılımını duyuşsal özelliklerin gelişimine destek olarak düşündüğünü "... özellikle özgüven konusunda yani eksiklerimizin tamamlanmasında bunlar" sözleriyle ifade etmiştir. Bu konudaki düşüncesini Ö4 "örneğin u kendisi iyi bir öğrencilik dönemi geçirmemiştir bizim de iyi bir yere gelmemizi istiyorsa eğitime çok isteksiz olduğumuzu görmüştür bizi alttan alttan hırslandırmıştır" cümlesiyle açıklamıştır. Tablo 3'den görüldüğü üzere katılımcıların tamamı okul-aile iletişimini aileye öğrencinin durumu hakkında dönüt verilmesi olarak tanımlamaktadırlar. Örneğin bu konudaki düşüncesini Ö1 "ben okulla babam annem ailemin karşılıklı benim hakkımda iletişim kurmaları konuşmaları işte benim derslerim hakkında bilgi

vermeleri aileme...” olarak ifade etmiştir. Ö2 bu iletişimi hem aileye hem de öğrenciye dönüt şeklinde değerlendirmektedir ve bu konudaki görüşünü “şimdi hocalarla aileler konuşup ne bilim okullarda toplantılar oluyor hocalarla öğrenciler hakkında böyle karşılıklı ailelerimize karşılıklı bilgiler veriliyor. Böyle konuşurken falan ailelerimiz bize geliyor kızım biraz daha ders çalışmalıymışsın falan diyor ben aile iletişimini böyle açıklamak istiyorum” şeklinde ifade etmiştir. Okul aile iletişimini Ö4 aile içi sorunların yansımaları olarak değerlendirmiştir ve bu düşüncesini “biz eğitime geldiğimizde buraya ailemiz içinde bir durum varsa bizde ister istemez etkilenebilir bence yani mesela ailemizde annemiz ve babamız boşanıyordur bizde bu okula geliyoruz annemiz ve babamızın bu durumu yansıyor” şeklinde açıklamıştır.

Öğretmenlerle görüşmeler sırasında öğretmenlerin aile iletişimini nasıl algıladıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin bu konu ile ilgili verdikleri yanıtlardan oluşturulan kodlar ve dağılımları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Okul-aile iletişim algısı kategorisine ait öğretmen görüşleri

Kodlar	Katılımcılar		
	E1	E2	E3
Eğitim/öğretim faaliyetlerine katkısı	ailenin +	+ +	+ +
Okulda öğrenilenlerin desteklenmesi	evde +	+ +	+ +
Eğitim/öğretim sorunlarının çözülmesi	birlikte +	+ +	+ +
Çocukla ilgili bilgi paylaşımı	+ +	+ +	+ +

Okul-aile iletişimini; tüm katılımcılar eğitim öğretim faaliyetlerine ailenin katkısı olarak algılamaktadırlar. Bu durumu E2, “ailelerin çocuklarını eğitiyoruz dolayısıyla eğitimlerine katkıda bulunmaları eğitimin süreci hakkında fikir sahibi olmaları yani bunların hepsi kendi çocuklarının nasıl eğitildiğini bilmeleri gerekir sonuçta” şeklinde ifade ederek açıklamıştır. Bu tanımı E3, “şimdi öncelikle eğitim ailede başlıyor zaten eğitimde aile katılımı demek tamamen doğrudan değil zaten eğitim ailenin içinde olduğu bir yer. Çünkü temel eğitim tamamen ailede alınıyor aile eğitimin tamamen içinde hani hep diyoruz ya eğitim üç ayağı vardır bu ayağın birisi de ailedir” biçiminde yapmıştır. Aile iletişimini iki katılımcı okulda öğrenilenlerin evde desteklenmesi şeklinde açıklamıştır. Bu duruma E1, “eğitimin her aşamasında gerek evde derslerinde gerek ödevlerinde gerek sınavlarında velinin eğitime dâhil olması kendi çocuğumdan örnek vereyim... Şimdi benim oğlum birinci sınıftaydı. 1. sınıfı bitirdi uı yazın oldu biz kaldığımız yerden başka bir yere taşındık ve bu taşınmadan sonra yazın herhangi bir çalışma olmadı tabi bizden dolayı bizim katılmamızdan dolayı çocuk herhangi bir eğitim göremedi. Daha sonra çocuk ikinci sınıfa başladığında bütün bilgilerini unutmuş olduğunu gördük. Bu durum da hem beni hem eşimi büyük bir şekilde zorladı” biçiminde görüş belirtmiştir. Eğitimde aile iletişimini eğitim öğretim sorunlarının birlikte çözülmesi olarak açıklayan iki katılımcı bulunmaktadır. E3 bu konudaki görüşünü, “Aile ayağı veya aile katılımı olmazsa zaten eğitim tam olarak tamamlanamıyor ve çöküyor. Sorunlarla karşılaşıyoruz ailenin çocuğun eğitim süresi boyunca yanında olması desteğini hissetmesi aile katılımı bence sadece veli toplantılarına gidip görüşmesi ya da onun eğitim içindeki maddi ihtiyaçlarını karşılaması yeterli değil yani sürekli iç içe olması lazım süreci takip etmesi hatta eğitimdeki bazı dönütleri süreçleri beraber yaşamaları gerekiyor bence” şeklinde açıklamıştır. E1 de bu konuda, “Çocuk nerdeyse üç dört ay belki de daha fazla ilk dönem ikinci sınıfta başarısız oldu başarısı düştü başarısı %10’a düştü okulda ailenin katılımı çok önemli olduğunu düşünüyorum bütün diğer okuldaki eğitimini etkilediği düşünüyorum” şeklinde görüş bildirmiştir. Çocukla ilgili bilgi paylaşımı olarak tüm katılımcılar görüş bildirmiştir. E3 bu konudaki görüşünü, “Yani bu sadece ders başarısı açısından değil yapılan etkinlikler olabilir hatta çocuğun belli zamanlarda ailesini okulda görmesi onu ne kadar etkiliyor ne kadar değiştiriyor. Onun için okulun aile ile iletişimi güçlü olması lazım sadece bu iletişim ihtiyaç duyulduğu zamanlar değil ya da okulun çağırdığı zamanlarda değil ailenin de kendisini sorumlu hissederek belirli dönemlerde yer aldığı bir süreç olması lazım” şeklinde açıklamıştır.

Okul-aile iletişimde kullanılan kaynaklar

Öğrenci ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerde katılımcılara okul-aile iletişimde kullanılan kaynaklar hakkındaki görüşleri sorulmuş ve verilen yanıtlar dikkate alınarak okul-aile iletişim kaynakları kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategoriye ait öğrenci görüşlerinden oluşturulan kodlar ve kodların dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Okul-aile iletişim kaynakları kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Telefon görüşmesi	+	+	+	+	+	+
Veli toplantısı	+	+	+	+		+
Mesaj	+	+	+	+	+	+
Veli ziyareti	+	+	+		+	+
Okul ziyareti	+			+	+	+
Eposta gönderme					+	
Mektup						+
Kop projesi			+			

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin okul-aile iletişiminin telefon görüşmesi yoluyla gerçekleştiği konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Ö1 bu konudaki görüşünü “... Okulumuzda veli toplantıları yapılıyor onun dışında ahlaki konularda sıkıntımız olduğu zaman ya da derslerimiz düştüğü zaman rehberlik servisi ailemizi çağırıyor. İşte telefon yoluyla mesaj yoluyla ailemizle görüşülüyor, özel günler olduğu zaman işte törenlerde gösteri yapıyoruz arada mesela ailemizde çağırılıyor gösteriye yani böyle iletişim, öğretmenler gidebiliyorlar konuşmaya” şeklinde dile getirmiştir. Ö2 de bu konuda “...şu şekilde ailelerimize mesaj atarak ya da böyle toplantılar düzenleyerek genellikle telefonla ya da karşı karşıya görüşerek, ... toplantılar falan yapılıyor bizi eleştiriyorlar hem iyi hem kötü yanlarımızı eleştiriyorlar falan. Ailelerimizle birlikte böyle öğretmenlerimiz falan evlere geziye gidiyorlar gezintiler yapıyorlar öğretmenlerimiz falan hep ailelerle hep karşı karşıya görüşmeler yapıyorlar hep birlikteler hep aynı konuda görüşüyorlar” şeklinde ifade bulunmuştur. Gerek Ö1 ve Ö2'nin gerekse diğer öğrencilerin görüşlerinden telefonla görüşme dışında öğrencilerin en çok dile getirdiği iletişim kaynaklarının veli toplantısı, mesaj, öğretmenlerin veli ziyareti ve ailelerin okula gelerek ilgili öğretmenlerle görüşme olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin bu durumu telefonla görüşme, veli toplantısı, mesaj gönderme, veli ziyareti ve kop projesi olarak belirten Ö3, “benim aklıma ilk kop projesi geliyor şey bunu öğretmenlerimiz düzenledi köylerden gelemeyen durumu iyi olmayan velilerimizde var gelenlerde geliyor gelemeyenler gelemiyor. Durumları kötü olduğu için bizde bunları güzel bir yöntem geliştirerek köylerimize taşıyoruz veli ziyaretleri yaparak öğretmenlerin sevgisini velilerde ilgi duyduğunu anlıyor... Telefon konuşma mesaj, ... zaten toplantılar oluyor... Görüşmeler oluyor” şeklinde düşüncelerini açıklamıştır. Ö4 okul aile iletişim kaynakları ile ilgili olarak telefonla görüşme, veli toplantısı, mesaj gönderme ve okul ziyareti şeklinde görüş bildirmiştir ve bu görüşünü, “mesela okulda başarılı ya da başarısız olduk aileye mesaj atılıyor mesaj aranır eğer telefonda konuşulmayacak bir daha büyük mevzu ise okulumuzda ailemiz çağırılır... okulumuzdaki öğretmenlerimiz veli ziyareti yapar... toplantılar” cümleleriyle ifade etmiştir. Bunların yanı sıra okul-aile iletişimde eposta ve mektubun da kullanıldığı belirten birer öğrenci bulunmaktadır. Örneğin Ö5 bu görüşünü “Telefon var uuu mesaj yani, okula gelebiliyor telefonla görüşebiliyor yetkili öğretmenlerimle, yani internette mail falan gönderiliyor...ailemizin yanlarına gezi yapılmaktadır veli ziyareti... ailemize bilgi verilir hakkında öğrencinin yani ya da olmazsa velilerimiz gelir okula” şeklinde, Ö6 da “ev ziyaretleri var sonra her zaman okulla ilgili iletişime geçilir ve onun gibi şeyler ... toplantılar sonra öğrencilerin bilgileri veliler okulu ziyaret ediyor ...sonra telefonla iletişim kuruluyor sonra u mektup bazen gönderiliyorlar mesaj atıyorlar” şeklinde dile getirmiştir.

Öğretmenlerin okul-aile iletişiminde kullanılan kaynaklar hakkındaki görüşleri dikkate alınarak oluşturulan okul-aile iletişim kaynakları kategorisine ait kodlar ve bu kodların dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Okul-aile iletişim kaynakları kategorisine ait öğretmen görüşleri

Kodlar	Katılımcılar		
	E1	E2	E3
Veli toplantısı		+	
Etkinlikler	+		+
Aile ziyareti	+	+	+
Telefon Görüşmesi	+	+	+
Mesaj		+	+

Okul-aile iletişiminde kullanılan kaynaklar konusunda etkinlik, aile ziyareti ve telefon görüşmesi olarak görüş bildiren E1 bu görüşünü ” *okulumuzda bir sürü etkinlik yapılmaktadır özellikle geçen hafta öğretmenler olarak okulca aile ziyaretlerinde bulduk köylerine gittiğimizde bütün öğrencilerin velilerin haberinin olduğunu gördüm... Hafta sonu kaldıklarında görüştürüyorlar telefonla yani sürekli aile ile konuşuyorlar arabalar geledikleri zaman sürekli bir şey olduğunda okul müdür yardımcımız özellikle sürekli iletişim kuruyorlar arabalar geledikleri zaman sürekli arıyorlar*” cümleleriyle açıklamıştır. Kullanılan kaynakları veli toplantısı, aile ziyareti, telefon görüşmesi ve mesaj olarak bildiren E2, “*yani veli toplantılarımız yapıyor bununla ilgili gerekli durumlarda ailelerle telefon ve mesaj yoluyla irtibata geçilip görüşülebiliyor. Aile ziyaretlerimiz yapılıyor bu şekilde aile ile iletişime geçmeye çalışıyoruz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. E3 te iletişim kaynakları ile ilgili düşüncelerini “*bu iletişimi gerek telefonla gerek mesaj atarak sürekli ve güçlü tutmaya çalışıyoruz. Sürekli veli ziyaretleri ve görüşmelerle aileleri tanımaya çalışıyoruz sosyo-ekonomik düzeylerini anlamaya çalışıyoruz. Bu yüzden aile iletişimini sürekli yıl boyunca belli periyotlarla yaptığımız etkinliklerle devam ettirmeye çalışıyoruz. İletişimi koparmamaya çalışıyoruz*” şeklinde açıklamıştır.

Okul-aile iletişim konuları ve konu önerileri

Öğrencilere görüşmeler sırasında okul-aile iletişiminin hangi konu ve durumlarda gerçekleştiği ile ilgili görüşleri sorulmuş ve verilen yanıtlar dikkate alınarak okul-aile iletişim konuları kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategoriye ait kodlar ve kodların dağılımı Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Okul-aile iletişim konuları kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Akademik başarı	+	+	+	+		
Disiplin	+			+	+	+
Kişisel sorunlar	+		+	+		
Ders çalışma				+	+	+
Bilgilendirme	+	+				
Sosyal etkinlikler	+					
Sağlık						+

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun, akademik başarı, disiplin, kişisel sorunlar ve ders çalışma konularında okul-aile iletişiminin gerçekleştiğini düşündükleri görülmektedir. Örneğin akademik başarı, disiplin, kişisel sorunlar, bilgilendirme ve sosyal etkinlikler konularında iletişim kurulduğunu düşünen Ö1, “*benim derslerim hakkında bilgi vermeleri... ahlaki konularda sıkıntımız olduğu zaman ya da derslerimiz düştüğü zaman rehberlik servisi ailemizi çağırıyor u işte telefon yoluyla mesaj yoluyla ailemizle görüşülüyor özel günler olduğu zaman işte törenlerde gösteri yapıyoruz arada mesela ailemizde çağrılıyor*” cümlesiyle açıklamada bulunurken, akademik başarı ve bilgilendirme konuları ile ilgili olarak Ö2 “*okulumuzda böyle mesela diyelim bir çalışkan çocuk var bu*

gerçekten derslerinde başarılı böyle sınavlardan yüksek not alıyor derslerine çalışıyor ama bir bakıyoruz ki derslerinde düşme ve zayıflama oluyor bu şekilde aile iletişimi olabilir aslında... ailelerimizle bu olumlu durumu görüşmek içinde çağrılabilir mesela tebrik etmek amacıyla... projelerimiz falan oluyor bu projelerimizde ailelerimizle karşılıklı destek çıkmak için bilgilendirmek için mesela velilerimizle birlikte istişare ediyoruz konularımızı şöyle yapabiliriz böyle yapabiliriz diye konuşuyoruz mesela” şeklinde görüş belirtmiştir. İletişim konularını akademik başarı ve kişisel sorunlar olarak açıklayan Ö3, “yani öncelikle ders başarısı hakkında konuşuluyor derslerdeki düşüşlerimiz yükselişlerimiz sonra manevi konularda açıklayamadığımız sorunlar sınıf içindeki okul içindeki yurttaki sorunlarımız ile ilgili iletişim kuruluyor...kendi sorunumuzda açığa vuramadığımız kendimize dert yaptığımız sorunumuzda ailelerimizle bunlardan konuşuluyor” şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. Ö4 te, akademik başarı, disiplin, kişisel sorunlar ve ödev konuları ile ilgili iletişim kurulduğunu “başarı konusunda... ödev yapmama...huzursuzluk çıkarma manevi konularda mesela ailemizde huzursuzluk varsa bu bizi ve dolayısıyla arkadaşlarımızı etkiler mesela ailemle kavga ettim okula geldim pazartesi biri bana bulaştı arkadaşlarımdan bende kavga ettim hocalarımda bunu aileme bildirir. Mesela pansiyonda yemek yemezsem yurttan” şeklinde görüş bildirerek açıklamıştır. Ö5 aile iletişim konularını, disiplin ve ders çalışma olarak açıklamıştır bu açıklamasını “derslerimdeki çalışmalarım olabiliyor bilgiler veriliyor aileme öğretmenlerim bilgiler verebiliyor ya da ailem bilgi istiyor o yüzden iletişim kuruluyor aralarında öyle oluyor...” ve “disiplin konularında tabii ki var yani kötü bir şey olduğunda öğretmenlerimiz bizi tabii ki uyarıyor ailemize söylüyor bu davranış kötü falan diye sonra bize ahlaki dersler veriyorlar sade dersler olmuyor ahlak dersi de veriyorlar bir nevi” cümleleriyle özetlemiştir. Disiplin ve ders çalışmanın yanı sıra sağlık konusunda da iletişime geçildiğini düşünen Ö6 bu görüşünü” mesela hasta olduğunda ı başka toplantılarda böyle çocuğun böyle derse hiç çalışmadığı zamanlar başka... ahlaki konularda ı böyle yaramazlık yaptığı zamanlar” cümleleri ile açıklamıştır.

Öğrencilere görüşmeler sırasında okul-aile iletişiminin hangi konu ve durumlarda gerçekleşmesini istedikleri de sorulmuş ve verilen yanıtlar dikkate alınarak okul-aile iletişim konusu önerileri kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategoriye ait kodlar ve kodların dağılımı Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Okul-aile iletişim konusu önerileri kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Akademik ve sosyal başarı	+		+	+		
Öğrenci sorunları			+		+	
Sportif aktiviteler		+			+	
Sosyal ilişkiler		+				+
Sosyal aktiviteler					+	
Değerler eğitimi						+

Tablo 8’den de görüleceği üzere katılımcıların okul-aile arasında daha çok iletişim kurulmasını istedikleri konular akademik ve sosyal başarıdır. Örneğin Ö3 bu konudaki görüşünü “sınav ve derslerimizde yeterince bilgi verilmiyor... Sorunlar ve problemlerimiz olabilir” diye belirtmiştir. İletişim konusu olarak sportif faaliyetler ve sosyal ilişkileri öneri olarak sunan Ö2, “bir arkadaşımız bizim ders çalışmamızı engelliyor olabilir veya bir arkadaşımız bizim yanımızda argo kelime kullanıyordur gereksiz kötü laflar ediyordur bunu için öğretmenlerimiz ve ailelerimizin konuşmasını düşünüyorum... mesela bazı spor derslerinde ailelerimiz karşı çıkıyor kolunuza bacağınıza bir şey olur diye kendimize zarar vermemizden korkuyor ailelerimiz doğal olarak korkmaları bir yönden haklı mesela ama biz kendimize güveniyoruz bir şey olmayacak diye düşünülüyor. Mesela öğretmenlerimizin ailelerimizle konuşmasını istiyoruz “şeklinde görüş belirtmiştir. Akademik ve sosyal başarı durumlarında iletişime geçilmesini isteyen Ö4 görüşünü, “şiir yarışmasında birinci oldum bunuda bilmiyorlar evet bunları aileme söyleseler ben gitmeden bile teşekkür alabilirim... mesela yaz tatili veya sömestr tatilin hocalarımızla iletişime geçilmeli ben şu kadar test çözdüm şu kadar doğrum var şu kadar eksikim var diyerek” şeklinde ifade etmiştir. İletişim konularını öğrenci sorunları ile sportif ve sosyal aktiviteler olarak öneren Ö5, “ailemize bilgi verilir hakkında öğrencinin yani ya da olmazsa velilerimiz gelir okula... derslerimle daha çok ilgileneler ahlaki konularda kötü bir durum varsa bildirseler bende onu bir daha yapmam...sosyal aktiviteler olabilir...sporlarda ön plana çıkmamı...” cümleleriyle görüşünü ifade etmiştir. Sosyal ilişkiler ve değerler eğitimi üzerinde duran Ö6 bu önerisini, “temizlik konularında düzen konularında saygılı olmaları oruç tutan arkadaşlarının karşısında yemek yememeleri arkadaşlarının nasıl olduğuyula sonra hocalarının nasıl olduğuyula iletişime geçebilirler...çalışanların şeyleriyle u sonra ...” şeklinde açıklamıştır.

Öğretmenlere, ailelerle hangi konu ve durumlarda iletişim kurdukları ve hangi konularda iletişim kurulmasını istedikleri sorulmuş ve verilen yanıtlar dikkate alınarak okul-aile iletişim konuları ve konu önerileri kategorileri oluşturulmuştur. Okul-aile iletişim konuları kategorisine ait kodlar ve kodların dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Okul-aile iletişim konuları kategorisine ait öğretmen görüşleri

Kodlar	Katılımcılar		
	E1	E2	E3
Beslenme		+	+
Maddi ihtiyaçlar	+	+	
Akademik başarı	+	+	
Kişisel sorunlar	+	+	
Sosyal ilişkiler		+	
Barınma			+
Her konuda			+

Tablo 9’dan da anlaşıldığı üzere ailelerle iletişim kurulan konular öğretmenler tarafından genel olarak beslenme, maddi ihtiyaçlar, akademik başarı, kişisel sorunlar, sosyal ilişkiler ve barınma olarak belirtilmiştir. İletişim konularını maddi ihtiyaçlar, akademik başarı ve kişisel sorunlar olarak belirten E1 düşüncesini, “*maddi konular olabilir... Ailelerle genelde eğitimle alakalı yani başarı ve başarısızlık konularında... Kişisel sorunlar olabilir*” şeklinde açıklamıştır. İletişim kurulan konular ile ilgili beslenme, maddi ihtiyaçlar, akademik başarı, kişisel ve sosyal ilişkilerde yaşanan sorunlar olarak görüş bildiren E2, “*yatılı okul olduğumuz için ders başarılarımız biraz geri planda kalıyor çünkü bizim çocuklarımız bir hafta boyunca hatta bazen iki hafta boyunca evlerine gitmeyebiliyorlar. Dolayısıyla daha çok çocukların davranışları ile ilgili anne baba özlemleri ile ilgili yani arkadaşlarıyla yaşadıkları sorunları ile ilgili ya da sırf yalnızlık çekmelerinden dolayı sorunlarımız oluyor. Çoğunlukla çocukların beslenmeleri ve öz bakım malzeme ihtiyaçları için yani hem maddi hem manevi ihtiyaçları için çocukların velileri ile ilgili iletişime geçiyoruz*” şeklinde düşüncelerini açıklamıştır. Bu konuda E3 ise beslenme ve barınma başta olmak üzere her konuda iletişim kurduklarını “*çocuklar yatılı okulda olduklarından dolayı barınmadır beslenmedir ondan sonra bu tür ihtiyaçları ile ilgili daha çok iletişim kuruyoruz... Bir de yatılı okullarda aslında iletişim kurmanın ne zamanı ne de konusu yok. Yani sonuçta çocuk size emanet olarak geliyor onun için ailelerle her konuda iletişim kurulabiliyor*” cümleleriyle dile getirmiştir. Öğretmenlerin okul ve aile arasında iletişim kurulmasını önerdikleri konulara ilişkin oluşturulan kodlar ve dağılımı Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Okul-aile iletişim konusu önerileri kategorisine ait öğretmen görüşleri

Kodlar	Katılımcılar		
	E1	E2	E3
Sosyal etkinlikler	+		
Temizlik		+	
Ev düzeni		+	
Akademik başarı		+	
Pansiyona hazırlık			+

Tablo 10’dan anlaşıldığı üzere öğretmenler aile iletişimi konusunda sosyal etkinlikler, temizlik, ev düzeni, akademik başarı ve pansiyona hazırlık konularında iletişime geçme isteğinde bulunmuşlardır. Bu konuda sosyal etkinlik konusunda görüş bildiren E1 düşüncesini, “*yani sosyal etkinlerin daha fazla olmasını isterdik mesela...*” cümlesiyle açıklamıştır. Temizlik, ev düzeni ve başarı durumları ile ilgili iletişime geçilmesini isteyen E2 bu isteğini, “*Ailenin*

bizimle iletişime geçmesini isterdik daha ziyade. Çünkü biz zaten elimizden geldiğince iletişim kurma gayretindeyiz çünkü çocuklar çoğunlukla bizimle vakit geçirdikleri için her türlü sorunda bütün söz hakkı ailede olduğu için aileyle iletişim kurmak zorunda kalıyoruz. Ama isterdik ki aileler de bizimle iletişime geçsin örneğin çocuğunun başarısız olduğunu gördüğünde gelip konuşsun bizimle iletişime geçsin neler yapılabileceğini düşünsün evini buna göre düzenlesin ya da daha ziyade yatılı okulda olduğumuz için bence en önemli konulardan biri temizlik” ifadeleriyle açıklamıştır. Pansiyona hazırlık sıkıntıları konusunda iletişime geçilmesini isteyen E3, “belki şu olabilir ilk yeni gelen öğrencilerimizin aileleri biraz daha önyargılı veya kaygılı olabiliyor o konularda biraz daha belki bir hazırlık yaparak kalacakları yere bakabilir o konularda iletişime geçilirse daha iyi olur onun dışında iletişim sıkıntımız yok” şeklinde görüş bildirmiştir.

Okul-aile iletişimde yaşanan sorunlar

Öğrencilere görüşmeler sırasında okul-aile iletişimde yaşanan sorunlar ile ilgili düşünceleri de sorulmuştur. Öğrencilerin bu konuda verdikleri yanıtlar dikkate alınarak oluşturulan kodlar ve bu kodların dağılımları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Okul-aile iletişimde yaşanan sorunlar kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Uzaklık		+	+	+		+
Bütçe		+		+		+
Ulaşım			+	+		+
Zaman	+		+			
Ailevi sorunlar		+	+			
Sorun yoktur					+	

Tablo 11’de görüldüğü üzere öğrenciler aile ile iletişim kurma konusunda farklı sorunlara değinmişlerdir. En çok dile getirilen sorun uzaklıktır. Bütçe ve ulaşım sorunlarına değinen üç, zaman ve ailevi sorunlara değinen iki katılımcı varken, bir katılımcı da sorun olmadığını belirtmiştir. İletişim sorunları ile ilgili olarak Ö2, “bazı ailelerimiz gelemiyor... Bu tür sıkıntılar yaşayabiliyoruz falan uzakta oluyor ailelerimiz bu yurttan maddi durum sıkıntısından annesi babası olmayan var bu tür sıkıntılar, ailesini kaybetmiş oluyor ayrılmış oluyor” cümleleriyle görüşünü ifade etmiştir. Ö3 bu konudaki görüşünü, “uzak araba sıkıntısı mesafe durum yani çalışması gerekiyordur gelemiyordur, aile içerisinde sorunlar vardır onun içinde gelemiyordur” şeklinde açıklarken, Ö4 düşüncelerini, “mesela bazı arkadaşlarımızın köyü uzak aileleri gelemiyor kar yağıyor ya da bazı arkadaşlarımızın velilerinin otomatik telefonu yok ya da telefonu yok koyuna gittikleri için” cümleleriyle açıklamıştır. Sorun yaşanmadığını dile getiren Ö5, “biz pek sorun yaşamadık yani okulumuz yatılı olduğundan hemen ulaşılabilir” şeklindeki açıklamasıyla görüşünü bildirmiştir. Bu konuda Ö6, “evleri uzak oluyor telefonları olmayanlar oluyor arabası olmayanlar oluyor ve öyle şeyler oluyor” şeklinde görüş bildirmiştir. Okul-aile iletişimde yaşanan sorunlar kategorisine ait öğretmen görüşlerinden oluşturulan kodlar ve kodların dağılımı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Okul-aile iletişimde yaşanan sorunlar kategorisine ait öğretmen görüşleri

Kodlar	Katılımcılar		
	E1	E2	E3
Ailenin ilgisizliği	+	+	
Uzaklık	+	+	+
Zaman sorunu		+	+
Ailelerin çalışma şartları		+	+
İletişim teknolojileri			+

Tablo 12’den görüleceği üzere öğretmenler okul-aile iletişimde yaşanan sorunları ailenin ilgisizliği, uzaklık, zaman sorunu, ailelerin çalışma şartları ve iletişim teknolojilerinden kaynaklanan sorunlar olarak belirtmişlerdir. Bununla ilgili uzaklık sorununu tüm katılımcılar dile getirirken, ailenin ilgisizliği, zaman ve ailenin çalışma şartları hakkında ikişer katılımcı görüş bildirmiştir. Bir katılımcı da iletişimde teknoloji kaynaklı sorunlardan bahsetmiştir. Bu kategori ile ilgili olarak E1, “*bence önemsemiyorlar. İu uzak olmasından dolayı gelmeye gerek duymuyorlar yani oluruna bırakıyor veya güveniyor. İmkânların dâhilinde gelemediğini düşünüyorum*” şeklinde görüş bildirirken, E2 bu görüşünü, “*bir kere en önemlisi bence ailenin ihmalliği yani aileler hepsi için söylemiyorum ama çoğunluğu bu şekilde yani çok ihmaller... İu hayvancılık yapan var aileleri işte hayvanlarını otlatmak için dağa gidenler bir hafta dolayısıyla onlarla iletişime geçmek zor oluyor bunun gibi sorunlarımız var. Bunun dışında yani illaki çalışıyor bu insanlar işlerinden dolayı gelemeyenler oluyor daha ziyade yatılı okul olmasından dolayı çocuklar köylerden geliyor, uzak köylerde yaşayan aileler isteseler de çocuklarıyla sürekli irtibat halinde olamıyorlar*” şeklinde açıklamıştır. E3 bununla ilgili, “*bizim yaşadığımız en büyük sorun bazı köylerdeki telefon çekmeme sorunu evet yani bütün köylerde olmasa da bazı köylerde bunu yaşıyoruz. “Daha doğrusu yaylaya çıkmaya zamanlarında hayvancılıkla uğraştıkları için uzaklık sorun olabilir. Bu konuda sıkıntı yaşıyoruz. Onun dışında bazen şöyle bir problem yaşıyoruz. Ailelerimiz çocukları belirli zaman içerisinde aramasınlar mesela etüt saatlerinde ayarlamıyoruz*” şeklinde açıklamalarda bulunmuştur.

Okul-aile iletişim sorunlarına çözüm önerileri

Öğrencilere görüşmeler sırasında okul-aile iletişimde yaşanan sorunlara çözüm önerileri de sorulmuştur. Öğrencilerin bu konuda verdikleri yanıtlar dikkate alınarak oluşturulan kodlar ve bu kodların dağılımları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Okul-aile iletişim sorunlarına çözüm önerileri kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Veli ziyaretleri	+		+	+	+	+
Sosyal etkinlikler					+	
Ailenin ödüllendirilmesi				+		
Esnek görüşme zamanı	+					
Yazılı mesaj						+
Ailenin ilgisi		+				
Sözlü iletişim		+	+			
Mektup yazma		+				+
Ulaşım sorunlarının giderilmesi				+		

Tablo 13 incelendiğinde öğrencilerin okul-aile iletişim sorunlarına çözüm yolları ile ilgili farklı görüşlerinin olduğu görülmektedir. Bunula ilgili olarak öğrenciler; veli ziyaretleri, sosyal aktiviteler, veli ödülü, esnek görüşme zamanı, yazılı mesaj, ailenin ilgisi, öğretmenle sözlü iletişim, mektup yazma, ulaşım sorunlarının giderilmesi olarak görüş bildirmiştir. Bu konuda Ö2 hariç diğer tüm katılımcılar veli ziyaretini çözüm önerisi olarak belirtmişlerdir. Veli ziyareti ile ilgili görüşünü Ö1, “*...ya da öğretmenler gidebiliyorlar konuşmaya*” şeklinde açıklarken, Ö3, “*veli ziyareti olsun*” şeklinde, Ö5, “*veli ziyaretleri olabilir belirli günler her hafta bir köye öğrencilerin velilerine bilgiler verilebilir*” açıklamıştır. Sosyal etkinlikleri çözüm yolu olarak bildiren Ö5 görüşünü, *gezi yapabilirler gezi yaparak ailelerle iletişim kurabilirler sosyal aktivite yapıp aileleri getirebilirler* şeklindeki sözlerle ifade etmiştir. Ö4 okul-aile iletişimde öğrencinin ailesi ile bilgi paylaşımı, ulaşım sorunlarının giderilmesi ve ailenin öğretmene dönütü durumunda ailelerin ödüllendirilmesine dikkat çekmiştir ve görüşünü, “*... bazı çocuklar buraya geliyor ya o çocuklar ailelerine bir şey iletğinde bizim hocalar velilere soru sorduğunda beste beş yaparlarsa artı bir telefon verebilirler hem artı yönden etkilenirler hem de bir telefonları olur*” ve “*mesela kar yağdığında yolları kar tutmayan bir şey bulurlarsa kar yağdığında orası buz tutmaz böylece rahatlıkla gelip gidebiliriz*” sözleriyle açıklamıştır. Ö1 aile ve öğretmen arasında esnek görüşme zamanının iletişim sorunlarına çözüm olabileceği yönündeki görüşünü, “*zaten hayvancılığı bırakamazlar zaten bırakacak halleri yok ama farklı bir zamanda veli toplantılarına gelemedikleri zamanlarda boş oldukları zamanda gelmeleri bu sorunun çözümü olabilir*” cümleleriyle ifade etmiştir. Yazılı mesajı çözüm yolu olarak sunan Ö6 bu görüşünü, “*yazılı mesaj atabiliriz*” şeklinde ifade etmiştir. Ailelerin öğrencilerle ilgilenmesi ve öğretmenlerle kurulacak sözlü iletişimi sorunlara çözüm olarak sunan

Ö2 bu görüşünü, “bizim aslında yanımızda bir büyüğümüz anneannemiz dedemiz olabilir onlar bizimle çok ilgilenmesi bile illa bize bir çözüm yolu...ben bir sorun yaşıyorsam ve bu sorunu çözemiyorsam öğretmenlerimiz bizim annemiz babamız gibidir yani onlarla tartışıp görüşmek hocam böyle deyip yapabiliriz” ifadesiyle açıklamıştır. Ö3 de Ö2 gibi sözlü iletişimin çözüm olabileceğini düşünmektedir. Yazılı iletişim araçlarından mektubun iletişim sorunlarına çözüm olabileceğini düşünen iki öğrenci bulunmaktadır. Buna dair düşüncelerini Ö2, “eğer bizi dinlemiyorsa onlara duygularımızı hislerimizi anlatacağımız mektup yazabiliriz” şeklinde Ö6 da, “daha çok iletişime geçmeye çalışabiliriz sonra öğrenci ile beraber mektup gönderebiliriz” şeklinde açıklamıştır. Katılımcılardan Ö4 ulaşım sorunlarının giderilmesini çözüm önerisi olarak sunmaktadır ve bu konudaki görüşünü, “her köye okul kurulsa...mesela kar yağdığında yolları kar tutmayan bir şey bulurlarsa kar yağdığında orası buz tutmaz böylece rahatlıkla gelip gidebiliriz” şeklinde bildirmiştir. Öğretmenlere okul-aile iletişim sorunlarına çözüm önerileri sorulduğunda vermiş oldukları yanıtlar dikkate alınarak oluşturulan bu kategoriye ait kodlar ve kodların dağılımı Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Okul-aile iletişim sorunlarına çözüm önerileri kategorisine ait öğretmen görüşleri

Kodlar	Katılımcılar		
	E1	E2	E3
Sosyal etkinlikler	+		+
Aile ziyaretleri	+	+	
Velileri bilinçlendirmek		+	
Telefonla iletişim		+	
Ailenin iletişime geçmesi		+	
Uzun süreli etkileşim			+
Ailenin okul kurallarına uyumu			
Anlayışlı olmak			+
İletişimde farklı kaynakların kullanımı			+

Katılımcılar tarafından aile ile iletişim sorunlarına çözüm olarak sosyal etkinlikleri sunan iki katılıcı bulunmaktadır (Tablo 14). Örneğin E1, “yani sosyal etkinliklerin daha fazla olmasını isterdik, mesela ailenin sürekli okula gelmesini veya katılımını isterdim, mesela okulda bir sabah kahvaltısı etkinliği düzenleyip bütün velileri çağırıp burada bütün velileri görüştürüp hem okulla hem bizlerle iletişim halinde olmalarını sağlayabiliriz. Konuşabiliriz bir aile ortamı oluşturabiliriz” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Aile ziyareti olarak çözüm önerisinde bulunan yine iki öğretmen olmuştur. Bununla ilgili olarak E2, “onun dışında işlerinden dolayı uzaklıklardan dolayı gelemeyen velilerle ilgili okul aile ziyaretleri yapıyor zaten iletişime geçmeye çalışıyoruz mümkün olduğunca” ifadesiyle görüşünü açıklamıştır. Bunun yanı sıra velileri bilinçlendirmenin ve telefonla görüşmenin okul-aile iletişimine katkı sağladığını düşünen E2, “yani çözüm yolları dediniz de işinden dolayı sorunu olanların pek bir çözüm yolu yok yani insanlar mecburen çalışıyorlar. Sadece aileler biraz daha bilinçlendirilip şu ilgisizlik konusu daha azaltılabilir. Çünkü daha çok ilgilenmeleri gerektiğini bir çocuğun ne demek olduğunu ilerde onun yetişkin bir birey olacağını yani çocuk yapmış olmak için yapmayı değil de gerçekten çocuğun bir yetişkin olup dünyaya ilerde ne gibi katkılar sağlayacağını velilere anlatıp iyi bir çocuk yetiştirmenin ne demek olduğu velilere anlatılabilir. Böylelikle ilgisizlikleri yok edilebilir. Veli toplantılarımız var katılmayan ailelerle görüşüyoruz katılmayan ailelerle özellikle arayıp görüşüyoruz hani telefonda...” cümleleriyle bu görüşünü dile getirmiştir. E2 ayrıca gerektiğinde ailenin iletişime geçmesi gerektiği ile ilgili isteğini “ailenin bizimle iletişime geçmesini isterdik daha ziyade. Çünkü biz zaten elimizden geldiğince iletişim kurma gayretindeyiz çünkü çocuklar çoğunlukla bizimle vakit geçirdikleri için her türlü sorunda bütün söz hakkı ailede olduğu için aileyle iletişim kurmak zorunda kalıyoruz. Ama isterdik ki aileler de bizimle iletişime geçsin örneğin çocuğunun başarısız olduğunu gördüğünde gelip konuşsun bizimle iletişime geçsin neler yapılabileceğini düşünsün evini buna göre düzenlesin” şeklindeki sözlerle dile getirmiştir. Okul-aile iletişimindeki sorunların çözüm yollarını uzun süreli etkileşim, okul kurallarına ailenin uyumu, anlayışlı olmak ve farklı iletişim araçlarının kullanımı şeklinde açıklayan E3 görüşlerini şu cümlelerle açıklamıştır: “Aslında bu yine süreç bence birden çözemeyiz... Bu bir süreç zamanla çocuklar yaşları ilerledikçe ailelerde bu iletişim sürecindeki sıkıntıları yavaş yavaş aşıyor. Dediğim gibi bu birden olmaz beşinci sınıfa gelmiş çocuğun ailesiyle sekizinci

sınıftaki bir öğrencinin ailesiyle yaşadığımız iletişim sorunu aynı olmuyor. Velilerle nasıl halletmeye çalışıyoruz birkaç ay içerisinde kurallar oturuyor zaten kurallar sadece çocuk tarafından değil aile tarafından da ısrarla uygulanırsa iletişim daha düzenli oluyor. Biraz anlayış sayesinde biz biraz anlayış gösteriyoruz onlar biraz anlayış gösteriyor. İletişim sadece telefonu düşünmüyoruz aslında iletişim görsel yazılı olabilir biz bu dönem okul sitemizi aktif olarak kullandık bu da bir iletişim türü. Bu konuda velilerden olumlu dönütler aldık”.

Sonuç ve tartışma

İletişim bir amacı gerçekleştirmek için mesajların çeşitli kaynaklarla paylaşıldığı değişken bir süreçtir. Dolayısıyla bireysel ve toplumsal ihtiyaçların karşılanması sürecinde göz önünde bulundurulması gereken temel bir olgudur. Nitekim okullardaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin amaçlarına ulaşabilmesinde, tüm paydaşlar arasında kurulabilecek etkili bir iletişim önemli bir rol oynamaktadır. Tek taraflı çalışmalarla öğrenciler istenilen hedefe ulaşamamaktadır (Akbaşlı ve Diş, 2019; Avrupa Komisyonu, 2017; Park and Holloway, 2017; Burns, Roe and Ross, 1992). Yapılan incelemelerde tüm ülkelerin nitelikli bir eğitim-öğretimin, ancak etkili bir okul-aile işbirliği ile gerçekleştirilebileceği noktasında ortak bir düşünceye sahip oldukları ve bu nedenle konu üzerinde önemle durdukları görülmektedir (Bordalba and Bochaca, 2019; Daniel, 2016; Jeynes, 2015; Şişman, 2013). Alan yazında özellikle olumsuz çevresel koşullara sahip öğrencilerin; nitelikli eğitim kapsamında daha fazla dikkate alınması gerektiği de belirtilmektedir (Daniel; 2016; Holmes-Smith and Coote, 2006). Bu noktadan hareketle araştırmada yatılı bölge ortaokulundaki öğrenci ve öğretmenlerin okul-aile iletişiminde ilişkin bakış açıları incelenerek mevcut durumun ortaya konması amaçlanmıştır. Bu kapsamda ilk olarak katılımcıların okul-aile iletişiminde nasıl algıladıkları belirlenmek istenmiştir.

Öğrenciler bu iletişimi ailenin öğretim faaliyetlerine katkısı, ailenin maddi ve manevi açıdan eğitime destekleri, bireyin duyuşsal özelliklerinin desteklenmesi, aileye dönüt verilmesi, aile ile öğrenci arasındaki iletişim, aile sorunlarının eğitimi etkilemesi şeklinde tanımlamışlardır. Öğretmenler ise bu iletişimi eğitim ve öğretime ailenin katkısı, ailenin pekiştirmeye katkısı, eğitim sorunlarının birlikte çözülmesi ve bilgi paylaşımı olarak değerlendirmektedirler. Öğrenci ve öğretmen ifadelerinde okul-aile iletişimi algısında daha çok ortak olan görüş bireyin eğitim öğretim faaliyetlerinin desteklenmesidir. Alan yazında okul-aile iletişimi, okul ile aile arasında bütünleşme, veli ve okul arasında kurulan iş birliği, ailenin okuldaki etkinliklere desteği gibi ifadelerle açıklanmaktadır (Çalışkan ve Ayık, 2015; MEB, 2012). Bu yönüyle araştırmada öğrenci ve öğretmenlerin okul aile iletişiminin sonuçlarının da farkında oldukları ve sonuçların alanyazın verileriyle paralel olduğu söylenebilir. Araştırmada elde edilen bulgular genellikle okul-aile iletişiminin öğrenme sürecine katkılarını çağrıştıracak niteliktedir. Alan yazında öğretmenlerin okul-aile iletişiminin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimine, okula finansman desteği sağlanmasına, disiplin sorunlarının azalmasına, okul itibarının artmasına, öğretmenin motivasyonunun artmasına, velinin ilgisinin artmasına katkı sağladığı yönünde görüş belirttiği ifade edilmektedir (Akbaşlı ve Diş, 2019). Alan yazındaki verilere göre ailelerin öğrencilerin öğrenim durumlarına ilgileri ve katılım sağlamaları onların öğrenme yeteneklerini artırmaktadır (Bordalba and Bochaca, 2019; Daniel, 2016). Öğrenciler ve öğretmenler özellikle sınırlı imkanlara sahip yatılı ortaokullarda okul-aile iletişiminin öğrenci gelişimini desteklemek açısından oldukça önemli bir rol oynadığını düşünmektedirler (Çangır, 2019; İnal ve Sadık, 2014; Yılmaz, 2012). Bu yönüyle araştırma sonuçlarının alanyazın verileriyle paralel olduğu söylenebilir. Bununla birlikte ailelerin okuldaki karar sürecine katılmaları okul-aile iletişim sürecinde oldukça önemli bir unsurken (Aslanargun, 2007; Çalışkan ve Ayık, 2015; Dinç, 2009), bu durumun ne öğrenciler ne de öğretmenler tarafından dile getirilmemiş olması da araştırmada elde edilen önemli bir bulgu olarak ifade edilebilir.

Araştırmada öğrenciler okul-aile iletişiminde kullanılan yolları telefonla görüşme, veli toplantısı, mesaj, veli ziyareti, okul ziyareti, eposta, mektup ve proje olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenler ise bu kaynakları veli toplantısı, etkinlikler, aile ziyareti, telefon görüşmesi ve mesaj olarak belirtmişlerdir. Her iki katılımcı grupta da ortak olan iletişim kaynakları telefonla görüşme, veli toplantısı, aile ziyareti ve mesajdır. Katılımcıların çoğunluğu tarafından dile getirilen kaynaklar da yine aynı kodlardır. Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında katılımcıların hem yüz yüze hem de çevrimdışı teknolojilerin iletişimde kullanıldığını belirttikleri, ancak öğrenciler hakkında oluşturulan raporlar, aile eğitim etkinlikleri ve internet tabanlı uygulamalara değinmedikleri görülmektedir. Öğretmenler ve okul yöneticileri tarafından okul aile ilişkilerinde; e-posta, mektup, duyuru, öğrenciler hakkında hazırlanmış raporlar, broşürler, telefonla ya da yüz yüze görüşme, veli toplantıları, ev ziyaretleri, ailelere açık sınıf etkinliklerini izleme gibi çeşitli yollar uzun yıllardır kullanılan yöntemlerdir. Bunun yanı sıra aile eğitim etkinlikleri ve yönetim sürecine ailenin katılımına yönelik programlar gibi yollar da iletişim sürecinde kullanılmaktadır (Dinç, 2009). Aydoğan (2006) gerçekleştirdiği çalışmada, okullar tarafından veliler için halk oyunları ekibi, mezuniyet töreni, panel, tartışma, bilgi müsabakaları, spor turnuvaları, yılsonu etkinlikleri, tiyatro, okul törenleri, ulusal bayram

gibi birtakım aktiviteler oluşturulabileceği belirtilmiştir. Binicioğlu (2010) da gerçekleştirdiği çalışmada okul-aile iletişimde öğretmenlerin toplantı düzenleme, yüz yüze görüşme, telefonla görüşme, eve not gönderme, ev ziyaretleri ile seminer, gezi, kurs, eğlence ve spor faaliyetleri gibi etkinlikleri kullandıklarını belirtmiştir. Bu kapsamda araştırma sonuçları alanyazın verileriyle büyük oranda benzerlik göstermektedir. Ancak alanyazında iletişim yollarının fazlalığı ve çeşitliliği dikkat çekmektedir. Bunun sebebinin mevcut çalışmada yer alan öğrenci ailelerinin kırsal kesimde ikamet etmelerinin, çiftçilik ve hayvancılık gibi çok zaman ve emek isteyen mesleklere sahip olmalarının ve maddi sorunlarının olduğu düşünülmektedir. Nitekin alan yazında yatılı okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerden geldiği, okul iletişimi en düşük olan velilerin çiftçilikle uğraşan babalar olduğu ve öğretmenlerin yatılı okullardaki okul-aile iletişiminin yetersizliğinin öğrencilerin kırsal kesimden gelmesinden kaynaklandığını düşündükleri belirtilmiştir (Çangır, 2019; Kefeli, 2005). Bu görüşler araştırma sonucunda elde edilen düşünceleri destekler niteliktedir. Alan yazında yatılı okullarda proje çalışmaları uygulanmadığına yönelik öğretmen görüşlerinden (Köroğlu, 2009) farklı olarak çalışmada yatılı okulda uygulanan bir projenin okul-aile iletişimde rol oynadığı yönünde görüş belirten öğrencinin mevcudiyeti tespit edilmiştir. Bu farklılığın okul yönetimi ve öğretmenlerin bireysel çaba ve emeklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmanın bir diğer alt problemi katılımcıların hangi konularda okul-aile iletişiminin kurulduğunu düşündükleri ve hangi konularda iletişim kurulmasını istedikleri ile ilgilidir. Yapılan görüşmelerde öğrenciler daha çok akademik başarı ve disiplin konularında iletişim kurulduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin bazıları kişisel sorunların paylaşılması, ders çalışma ve bilgilendirme amaçlı iletişim kurulduğunu ifade etmişlerdir. Sosyal etkinlikler ve sağlık konularında iletişim kurulduğunu düşünen sadece birer öğrenci bulunmaktadır. Bu konuda öğrencilerin iletişim kurulmasını istedikleri konular incelendiğinde yine ön sırada bulunan iletişim konusunun başarı olduğu görülmektedir. Öğrenci sorunları, sportif aktiviteler, sosyal ilişkiler, sosyal aktiviteler ve değerler eğitimi de öğrencilere göre iletişim kurulması gereken diğer konu başlıklarıdır. Araştırmanın öğretmen katılımcıları ise, beslenme, barınma, maddi ihtiyaçların karşılanması, akademik başarı, öğrencilerin kişisel ve sosyal ilişkilerle ilgili sorunlarının paylaşımı konularında iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin iletişim kurulmasını önerdikleri konular ise sosyal etkinlikler, temizlik, ev düzeni, akademik başarı ve pansiyona hazırlık konularıdır. Çalışmada öğrencilerin iletişim kurulan konular ve iletişim kurulmasını istedikleri konular ile ilgili görüşleri öğretmen görüşleri ile büyük oranda benzerlik taşımaktadır. Öğretmenler öğrencilerden farklı olarak maddi desteğe ve veli kaygılarına değinmişlerdir. Binicioğlu (2010) gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin öğrencinin akademik başarısı, öğrenci problemleri, dersteki gereksinimleri, maddi destek konularında iletişime geçtiklerini, öğrencinin ilgi alanları, dersteki başarı, ailenin eğitimi konusunda iletişime geçmeyi istediklerini belirtmiştir. İletişim kurulan konulardan başarı, öğrenci sorunları ve maddi ihtiyaçların karşılanması açısından öğretmen görüşlerinin alanyazınla uyumlu olduğu görülmektedir. İletişim kurulması istenen konulardan akademik başarı konusu ortak iken diğerleri farklılaşmaktadır. Bunun sebebi öğrencilerin yatılı okulda öğrenim görmeleri ve birincil ihtiyaçlara daha çok gereksinim duyulması olabilir. Araştırmada bir öğretmen katılımcı öğrencinin ev yaşantısının düzenlenmesi konusunda aile ile iletişim kurulmasına yönelik öneride bulunmuştur. Araştırmalarda yatılı okullardaki öğrenci velilerinin öğrenciler ile yeterince ilgilenmediği ve iletişimlerinin yetersiz olduğu belirtilmektedir (Demirel, 2013; Gökkyer, 2011). Alan yazında da belirtildiği üzere çocuğun ev ortamındaki deneyimleri ve yaşantısı bir diğer ifadeyle aile ortamı çocuğun okuldaki özellikle de yatılı okuldaki yaşantısı üzerinde etkilidir (Burns, Roe and Ross, 1992; Schaverien, 2011). Bu nedenle özellikle yatılı okullarda okul ile aile arasında işbirliğinin sağlanması ve etkili iletişimin kurulması önemlidir.

Gerçekleştirilen çalışmada öğrenciler okul-aile iletişim sorunlarını; uzaklık, bütçe, ulaşım, zaman, ailevi sorunlar olarak belirtmiştir. Katılımcılardan sadece bir tanesinin görüşü iletişim sorunu olmadığı yönündedir. Mattingly, Prislın, McKenzie, Rodrigues and Kayzar (2002), gerçekleştirdikleri çalışmada aile iletişimi ile ilgili sorunları; okulun ve ailenin kişisel olumsuz özellikleri, ailede ve öğretilmekte oluşan olumsuz tutum ve davranışlar, aile içindeki sorunlar olarak belirlemişlerdir. Ailevi sorunlar konusu alanyazın verileriyle uyum içerisindedir. Ancak uzaklık, maddi sıkıntılar, ulaşım ve zaman gibi sorunların kırsal coğrafyadan kaynaklı olarak farklılık oluşturduğu görülmektedir. Öğretmenler aile ile iletişim konusunda yaşanan sorunları ailenin ilgisizliği, uzaklık, zaman, ailenin çalışma şartları ve iletişim teknolojilerinden kaynaklı sorunlar olarak ifade etmişlerdir. Aile-okul iletişimde yaşanan sorunlar ile ilgili olarak uzaklık, uygun görüşme zamanı, ailenin ilgisizliği ve ekonomik şartlar olarak ifade edilen sorunlar her iki katılımcı grubu için ortak olarak dile getirilmiştir. Binicioğlu (2010) ailelerle iletişim kurmada; velilerin toplantılara katılmaması, velilerin para istenecek kaygısıyla okula gelmemesi, velilere ulaşma güçlüğü, velilerin zamansız görüşme talepleri, velilerin yalnızca başarıya odaklı olması, velilerin eğitim düzeyinin düşük olması nedeniyle sorunlar yaşanabildiğini belirtmiştir. Alan yazında ailelerin eğitim durumu, gelir seviyeleri, ailenin çalışma şartları, çocuk sayısı, okula ve öğretmenlere yönelik olumsuz düşünceler gibi faktörler velilerin okula yönelik ilgisizliklerinin sebebi olabileceği gibi köyde veya şehirde oturma da kendi başına ilgisizlik sebepleri arasında gösterilmektedir (Aslanargun, 2007). Şahin (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da ailelerin

ilgisiz/isteksiz olmaları ve zamanlarının kısıtlı olması okul ile aile arasında iletişimi engelleyen faktörler olarak belirtilmektedir. Yine aynı çalışmada öğretmen ve yöneticilerin, bulunulan çevre koşullarının aile iletişimde etkili olduğunu ifade ettiklerine değinilmiştir. Demirel (2013) ve Çangır (2019) tarafından yapılan çalışmalarda da ailenin ilgisizliği, okul-aile iletişiminin yetersizliği ve öğrenci ihtiyaçlarının velilerce karşılanmaması, öğretmenler tarafından dile getirilen yatılı okullardaki eğitsel sorunlar arasında yer almaktadır. Tarafımızdan yürütülen çalışmada da öğretmenler; ailenin ilgisizliği, ailenin çalışma şartları ve zaman sorunlarına ilave olarak ailelerin köyde yaşamaları nedeniyle uzaklık ve köyde telefon çekmemesinin sağlıklı iletişim kurulmasını engellediğini belirtmişlerdir. Bu yönüyle alanyazın verileri araştırmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

İletişim sorunu ortadan kaldırılmadan, etkin bir okul-aile işbirliğini gerçekleştirmek mümkün görünmemektedir. Bu noktadan hareketle araştırmada aile iletişim sorunlarına yönelik öğrenci ve öğretmenlerin çözüm önerileri ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin çözüm önerileri; veli ziyaretleri, sosyal etkinlikler, aile ödülü, esnek görüşme zamanı, yazılı mesaj yoluyla iletişim, ailenin ilgisi, öğretmenle sözlü iletişim, duyguları anlatan mektup yazma ve ulaşım sorunlarının giderilmesi şeklinde olmuştur. Öğretmenler okul ile aile iletişim sorunlarının çözümü konusunda sosyal etkinliklerin düzenlenmesi, aile ziyaretlerinin arttırılması, velilerin bilinçlendirilmesi, telefonla iletişim kurulması, ailenin gerektiğinde iletişime geçmesi, uzun süreli etkileşim, ailenin okul kurallarına uyumu, anlayışlı davranmak ve iletişimde farklı kaynakları kullanmak şeklinde çözüm yolları sunmuşlardır. Aile ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi, sosyal etkinliklerin düzenlenmesi, velinin ilgisinin artırılması, farklı iletişim kaynaklarının kullanılması öğrenci ve öğretmenlerin ortak çözüm önerileridir. Alan yazında öğretmenler, yatılı okullarda okul-aile iletişimini artırmak için ailelerden okulla ilgilenmelerini beklemek yerine onlara ulaşmaya çalışarak onlarla görüşülmesini, velileri bilgilendirme ve güdüleme çalışmaları yapılmasını, velinin okula daha sık gelmesinin sağlanmasını ve öğrenci hakkında bilgilendirilmesini, velilerin işbirliği için teşvik edilmesini önermektedir. Öğrenciler ise bu konuda yönetici, öğretmen ve veli işbirliğini sağlamak için daha çok toplantı yapılması önerisini dile getirmektedir (Demirel, 2013). Yatılı okullarda okul-veli işbirliğinin geliştirilmesi için ev ziyaretlerinin yapılması, veli toplantılarının daha sık gerçekleştirilmesi ve velinin ilgisini çekecek etkinliklerin düzenlenmesi de alan yazındaki öneriler arasında yer almaktadır (Çangır, 2019). Balkar (2009) ile Çalışkan ve Ayık (2015) da, gerçekleştirdikleri çalışmalarda öğretmen ve ailelerin daha iyi iletişim kurmaları için sosyal aktiviteler düzenlenmesi gerekliliğinden bahsetmişlerdir. Ünal, Yıldırım ve Çelik (2010) gerçekleştirdikleri çalışmada bazı ailelerin eğitimle ilgili bilinçsiz olduğunu saptamışlar, idare ve öğretmenlerin okulda velileri bilinçlendirme amaçlı eğitim vermesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Binicioğlu (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler okul-aile iletişimde yaşanan sorunlara çözüm yollarını; karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörü çerçevesinde iletişim kurulması, iletişimde ortak dil kullanılması, ailenin sorunları öğretmenle paylaşması, ailenin öğretmene güvenmesi, aile ziyaretleri yaparak öğrencinin yaşadığı ortamı ve aile yapısını tanımaya çalışması, iletişimde öğrencinin olumsuz yönlerinden çok olumlu yönlerinin öne çıkarılması, mesafeli bir ilişki içinde olunması, yapıcı olunması, ailenin duyarlı olması, randevulu görüşme yapılması olarak ifade etmişlerdir. Alan yazında okul aile iletişim sorunlarının çözümü noktasında; karşılıklı anlayış, hoşgörü ve sabrın okul-aile iletişimini güçlendireceği, sosyal etkinliklerin velilerin çocukların eğitimine dikkatlerini çekebileceği, yüz yüze iletişimde çekinilen konularda yazılı iletişimin sorunlara çözüm olabileceği, veli ihtiyaçlarına yönelik eğitimlerin işbirliğini güçlendirebileceği, toplantı veya telefonla görüşerek öğretmenlerin çocukları hakkında aileleri bilgilendirmesi gerektiği ifade edilmektedir (Şahin, 2018). Alan yazında eğitim ve öğretimde istenilen sonuçlara ulaşabilmek için okul ve aile davranışlarındaki tutarlılığın okul-aile işbirliğinde önemli bir unsur olduğu da dile getirilmektedir (Akbaşlı ve Diş, 2019). Araştırmada öğrenci ve öğretmenlerin sunmuş oldukları çözüm önerilerinin alanyazınla uyum içinde olduğu görülmektedir. Tüm veriler göz önünde bulundurularak okul-aile iletişiminin güçlenmesi için tüm paydaşların birlikte çaba sarf etmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Öneriler

Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak, çocuğun eğitim ve öğretiminde istenilen hedeflere ulaşabilmek için öğrenci, öğretmen ve aileler başta olmak üzere tüm paydaşların okul-aile iletişimi konusunda üzerine düşeni yapması gerektiği belirtilebilir. Ayrıca ailelerin okuldaki karar sürecine katılmalarının önemi konusunda hem öğrenci hem de öğretmenlerde farkındalık oluşturulmalıdır. Okul aile iletişimde geleneksel yöntemlere ilave olarak yenilikçi iletişim kaynaklarından da yararlanılmalıdır. Öğrencilerin bilişsel gelişimlerinin yanı sıra duyuşsal ve psikomotor becerilerinin gelişimine yönelik konulara okul-aile iletişimde önem verilmelidir. Özellikle dezavantajlı bölgelerdeki uzaklık ve ulaşım aracı gibi sorunların giderilmesine yönelik ilgili yöneticilerle temasa geçilmelidir. Ailelerin farkındalıklarını arttırmaya yönelik eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Çocuğun aile ortamı çocuğun gelişimine uygun olacak şekilde hazırlanmalıdır. Köylerde telefon çekmemesi sorununa yönelik operatör

şirketleriyle iletişime geçerek çözüm bulunmaya çalışılmalıdır. Ailelerin çalışma şartlarının iyileştirilmesine yönelik tedbirler planlanmalıdır. Aileler ile görüşme için esnek zaman planlamaları oluşturulmalıdır. Tüm paydaşların katılabileceği sosyal aktiviteler planlanmalıdır. Öğretmenlerin aileyi eğitimin bir parçası haline getirmesinde farklı uygulamaları kullanmaları önerilir. Öğretim programlarında aile katılımını arttıracak etkinlikler planlanmalıdır. Araştırmacılara katılımcı yönünden ailelerin de dâhil olduğu ve konunun çeşitli yönlerden derinlemesine incelendiği yeni araştırmalar gerçekleştirmeleri önerilir.

Araştırmanın sınırlılıkları ve gelecek araştırmalar

Yapılan araştırma,

- Yatılı bölge ortaokulu öğrencileri ve üç branştaki öğretmen ile sınırlıdır.
- İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilçedeki bir yatılı bölge ortaokulu ile sınırlıdır.
- Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme soruları ile sınırlıdır.

Bu sınırlılıklar göz önünde bulundurularak sonraki araştırmalarda farklı okul çeşidinde, farklı branştaki öğretmenler, farklı illerde ve farklı görüşme soruları ile araştırmalar gerçekleştirilebilir. Gelecek araştırmalarda farklı branştaki öğretmen katılımcılarla, farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerle ve buna ek olarak idareci ve ailelerle görüşmeler yapılması önerilebilir. Ayrıca küçük çalışma grupları için daha derinlemesine veri toplama teknikleri (yerinde gözlemler, odak grup görüşmeleri vb) kullanılabilir.

Yazar Katkıları

Bu çalışma yüksek lisans seminer dersi kapsamında yapılan araştırmalardan üretilmiştir. Çalışmanın her aşamasına her üç yazar birlikte katkıda bulunmuştur.

ORCID

Osman Orhan DEMİR <http://orcid.org/0000-0002-5424-9018>

Sibel SARAÇOĞLU <http://orcid.org/0000-0001-9023-7383>

Oktay BEKTAŞ <http://orcid.org/0000-0002-2562-2864>

Kaynakça

- Acat, B. ve Dönmez, İ. (2009). To compare student centred education and teacher centred education in primary science and technology lesson in terms of learning environments. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1805-1809.
- Adams, M. B., Womack, S. A., Shatzer, R. H. & Caldarella, P. (2010). Parent involvement in school-wide social skills instruction: Practice and perceptions of a home note program.
- Akbaşlı, S. ve Diş, O. (2019). Öğretmen Görüşlerine Göre Okul-Aile İşbirliğinin Okul Ortamına Yararları. *Electronic Turkish Studies*, 14(7), 3597-3613.
- Aksoy, N. (2008). Multigrade schooling in Turkey: an overview. *International Journal of Educational Development*, 28(2), 218-228.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Avrupa Komisyonu (2017). *European Commission Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture Education and Training Monitor*, Publications Office of the European Union, Luxembourg
- Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerinin düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 121-136.
- Aydoğdu, H. (2018). Fenomenoloji ve Bilimler, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22 (2), 1291 – 1322.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105-123.
- Baş, G. ve Beyhan, Ö. (2017). Sosyal-Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı Tasarımının Öğrenenlerin Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 137-162.
- Başol, G. ve Zabun, E. (2014). Seviye belirleme sınavında başarının yordayıcılarının incelenmesi: Dershaneye gitme, mükemmeliyetçilik, ana-baba tutumu ve sınav kaygısı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 63-87.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen ve veli görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bordalba, M. M. & Bochaca, J. G. (2019). Digital media for family-school communication? Parents' and teachers' beliefs. *Computers & Education*, 132, 44-62.
- Bryman, A. & Burgess, R. G. (1994). Reflections on qualitative data analysis. *Analyzing qualitative data*, 216-226. London: Routledge.
- Burns, C. P., Roe, B. D. & Ross EP (1992). *Teaching Reading in Today's Elementary*. Boston Houghton Mifflin Company.
- Christensone, S. L. & Reschly, A. L. (2010). *Handbook of School-Family Partnerships*, New York and London: Routledge.
- Çakıroğlu, E. ve Çakıroğlu, J. (2003). Reflections on teacher education in Turkey. *European Journal of Teacher Education*, 36(2): 253–264.
- Çalışkan, N. ve Ayık, A., (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.
- Çangır, E. (2019). Yatılı Bölge Ortaokullarının Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Çiftçi, Ş. K. ve Cin, F. M. (2017). What matters for rural teachers and communities? educational challenges in rural Turkey. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*. doi: 10.1080/03057925.2017.1340150.
- Daniel, G. R. (2016). Parents' experiences of teacher outreach in the early years of schooling. *Asia Pacific Journal of Education*, 36 (4), 559-569.
- Demirel, N. (2013). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının sorunları ve çözümlerine ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşleri: bir durum çalışması. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Dinç, B. (2009). Eğitime ailenin katılımı. Okul, aile ve çevre işbirliği. *Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları*.
- Erdem, A. R. and Şimşek, N. (2009). The Success of Primary School Administrators in Making The School Attractive to Parents to Contribute The Education. *Elementary Education Online*, 8(2), 357-378.
- Erlanson, D. A., Harris, E. L., Skipper, B. L. & Allen, S. D. (1993). *Doing inquiry. A naturalistic guide to methods*. London: Sage Publications.
- Ezzy, D. (2002). *Qualitative Analysis: Practice and innovation*. London: Routledge
- Gökkyer, N. (2011). Yatılı ilköğretim bölge okullarının sorunlarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 288-310.
- Griffin, D. & Galassi, J. P. (2018). Parent perceptions of barriers to academic success in a rural middle school, *Professional School Counseling*, 14(1), 87-100.
- Griffin, D. & Steen, S. (2010). School-family-community partnerships: Applying Epstein's theory of the six types of involvement to school counselor practice. *Professional School Counseling*, 13(4), 2156759X1001300402.

- Hill, N. E., Witherspoon, D. P. & Bartz, D. (2018). Parental involvement in education during middle school: Perspectives of ethnically diverse parents, teachers, and students. *The Journal of Educational Research*, 111(1), 12-27.
- Holmes-Smith, C.E. & Coote, L. (2006). Structural equation modelling: from the fundamentals to advanced topics, School Research, Evaluation and Measurement Services, *Education & Statistics Consultancy*, Statsline
- Jeynes W. (2015). A meta-analysis: The relationship between father involvement and student academic achievement, *Urban Education*, 50 (4), 387-423.
- İnal, U. ve Sadık, F. (2014). Yatılı ilköğretim bölge okullarının okul yaşam kalitesine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(2), 169-194.
- Kahraman, H. T. (2009). *Designing and application of web-based adaptive intelligent education system* (Doctoral dissertation, Ph. D. Thesis, Institute of Science and Technology, Ankara).
- Kefeli, S. (2005). *İlköğretim uygulamalarının değerlendirilmesi normal, yatılı ve taşınabilir ilköğretim okullarının karşılaştırılması (Mudurnu ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kırınmoğlu, H., Filazoğlu Çokluk, G. ve Yıldırım, Y. (2010). Yatılı ilköğretim bölge okulu 6. 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin spor yapma durumlarına göre yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. (Hatay ili örneği). *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 101-108.
- Kızılaslan, I. (2012). Teaching in rural Turkey: Pre-service teacher perspectives. *European Journal of Teacher Education*, 35 (2), 243-254.
- Kilic, A. (2010). Learner-Centered Micro Teaching in Teacher Education. *Online Submission*, 3(1), 77-100.
- Koroğlu, M. (2009). *Türkiye’de yatılı ilköğretim bölge okullarının sorunlarına ilişkin yibo yöneticileri ve öğretmenlerinin görüş ve önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lincoln, Y. G., & Guba, E. (1985). E. 1985. Naturalistic Inquiry. London, Sage Publications. Contextualization: Evidence from Distributed Teams.” *Information Systems Research*, 16(1), 9-27.
- Mattingly, D. J., Prislın, R., McKenzie, T. L., Rodriguez, J. L. & Kayzar, B. (2002). Evaluating evaluations: The case of parent involvement programs. *Review of educational research*, 72(4), 549-576.
- MEB (2012). *Öğretmen yeterlilikleri*. Erişim tarihi: 18 Mart 2019. <http://otmg.meb.gov.tr>
- MEB, (2003). MEB eğitim araçları inceleme yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik. *MEB Dergisi*, T. C, 66, 2551.
- Öğdül, H. G. (2010). Urban and rural definitions in regional context: A case study on Turkey. *European Planning Studies*, 18 (9), 1519-1541.
- Özbaş, M. ve Badavan, Y. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul-aile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler. *Eğitim ve Bilim*, 34(154).
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri [The opinions of administrators, teachers and parents about school-family cooperation]. *Education Sciences*, 5(3), 1169-1189.
- Park, S. & Holloway S.D. (2017). The effects of school-based parental involvement on academic achievement at the child and elementary school level: A longitudinal study, *The Journal of Educational Research*, 110 (1) 1-16.
- Powell, D. R., Son, S. H., File, N. & San Juan, R. R. (2010). Parent-school relationships and children's academic and social outcomes in public school pre-kindergarten. *Journal of school psychology*, 48(4), 269-292.
- Schaverien, J. (2011). Boarding school syndrome: Broken attachments a hidden trauma. *British Journal of Psychotherapy*, 27(2), 138-155.
- Şahin, A. (2018). Critical issues in Islamic education studies: *Rethinking Islamic and Western liberal secular values of education*. *Religions*, 9(11), 335.
- Şeker, M. (2009). *İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Şişman, M. (2013). *Eğitim bilimine giriş (11. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Terzi, Ç. (2011). Türk eğitim sistemi'nde okulların örgüt ve yönetim yapısı ile yapılandırmacı eğitim yaklaşımı arasındaki ilişkinin çözümlenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1 (1), 75-82.
- Ünal, A., Yıldırım, A. & Çelik, M. (2010). Analysis of perceptions of primary school principals and teachers about parents. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 261-272.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Socio-cultural theory*. Mind in society, 52-58.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde bilimsel araştırma yöntemleri* (9. Bas.). Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yılmaz, A. (2012). Yatılı ilköğretim bölge okulları sorunlarının öğrenci algılarına göre değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(3), 659 -679

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Journal homepage <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

The opinions of boarding district secondary school students and teachers on school-family communication

Osman Orhan Demir, Sibel Saraçoğlu & Oktay Bektaş

To cite this article: Demir, O. O., Saraçoğlu, S., Bektaş, O. (2021). The opinions of boarding district secondary school students and teachers on school-family communication, The Journal of International Social Science Education, 7(1), 1-31. DOI: 10.47615/issej.810041

To link to this article: <https://doi.org/10.47615/issej.810041>

© 2021 The Author(s). Reprints and permissions: Authors have permission to share their article after it has been published in ISSEJ/The journal of International Social Science Education, either in print or online as a First Edition

ISSEJ/The Journal of International Social Science Education is a double peer-reviewed online journal. This article can be used for research, teaching and private studies. Only the authors are responsible for the content of the article. The journal has the copyright of the articles. The publisher cannot be held liable for any loss, transaction, claim or damage arising directly or indirectly in connection with the use of the research material.

All authors are requested to disclose any actual or potential conflict of interest including any financial, personal or other relationships with other people or organizations regarding the submitted work.

Evaluation of the opinions of boarding district secondary school students and teachers on school-family communication

Osman Orhan Demir Sibel Saraçoğlu Oktay Bektaş

Faculty of Education, Erciyes University, 38039, Turkey

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the opinions of boarding district secondary school students and teachers on school-family communication. The study was carried out according to the phenomenology of the qualitative research method. The participants consisted of six students and three teachers. Students were from the different family structure, gender and academic achievement level. Students also studied in different classes of the boarding district secondary school in a district of central anatolia region in the spring term of 2018-2019. On the other hand, teachers were from the different disciplines, age levels and family communication. Semi-structured interview was employed as data collection tool. The data obtained from the interviews were analyzed with descriptive and content analysis. In the study, it was understood that students and teachers perceived school-family communication as supporting students' education and teaching activities. The most cited sources of communication by students and teachers; telephone conversation, parent meeting, family visit and telephone message. In the study, it was determined that the students are willing to communicate and they communicate about academic achievement. Teachers, on the other hand, were found to communicate with students' academic achievement as well as student problems and financial issues. In addition, it was concluded that the teachers wanted to communicate about academic success, social activities and home life. The common opinions of both participating groups regarding the problems in family-school communication; distance, suitable meeting time, family apathy and economic conditions. Participants suggested carrying out family visits, organizing social events, increasing the parents' interest and using different communication sources as a solution proposal. Based on the findings and limitations of the research, suggestions were made to increase the school-family communication.

ARTICLE HISTORY

Received 13 October 2020

Accepted 04 February 2021

KEYWORDS

School-family communication, boarding district secondary school, student opinions, teacher opinions

Type of the Paper

Research article

CONTACT Sibel Saracoglu saracs@erciyes.edu.tr

© 2021 The Author(s). Osman Orhan Demir, Sibel Saraçoğlu, Oktay Bektaş

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any

Introduction

The interaction between students, teachers, and parents in the learning process is one of the important elements of learning (Vygotsky, 1978). For this reason, it is very important to ensure communication between teachers, students and parents and to learn the features required for this communication (Baş ve Beyhan, 2017). In the literature, it is stated that students in boarding schools experience various problems such as low academic achievement and emotional deficiency, and these problems may arise from the lack of family-school communication (İnal and Sadık, 2014; Kahraman, 2009; Kırımoğlu, Filazoğlu Çokluk and Yıldırım, 2010). Cooperation between family, school and student affects the quality of education (Şişman, 2013). Parents' involvement in children's education has a significant impact on their education life because this effect solves children's behavioral problems, increases their level of achievement and leads to the emergence of abilities (Bordalba and Bochaca, 2019; Daniel, 2016). For this reason, in order to increase communication in boarding schools, it is necessary to determine the problems and search for solutions.

Some studies on literature was found to be inadequate school-parent communication in Turkey (Dogan, 1995; Spoonbill, 1996). In the literature, it has been found that the studies conducted with the participation of parents are mostly at the nursery class level (Powell, Son, File and San Juan, 2010). Other studies are on the effects of school-family communication on achievement and motivation and parent participation barriers (Şeker, 2009). In the literature, it is stated that there is a need for more studies on school-family communication, especially in adolescent students and rural school environments, where the development rate is high (Griffin and Galassi, 2018). Based on this, it was aimed to examine the perceptions of teachers and students in boarding school on school-family communication, the sources used in communication, the problems experienced in communication and the solution suggestions for these problems. It is anticipated that conducting such a research in the boarding district secondary school where school-family communication is limited and examining the perspectives of teachers and students together will make significant contributions to the literature on behalf of the learning and teaching process.

Research question

How are the perspectives of boarding district secondary school students and teachers in a district of central anatolia region regarding school-family communication?

Sub problems

1. How are the perceptions of boarding district secondary school students and teachers regarding school-family communication?
2. How are the perspectives of boarding district secondary school students and teachers regarding the resources used in school-family communication?

3. How are the perspectives of boarding district secondary school students and teachers on school-family communication issues and topic suggestions?
4. How are the perspectives of boarding district secondary school students and teachers on problems in school-family communication?
5. What are the suggestions of boarding district secondary school students and teachers to the school-family communication problems?

Method

In this study, phenomenology was used as a research design. Phenomenology explores experiences that individuals become aware of but do not have a deep perspective (Aydoğdu, 2018). In this study, phenomenology was preferred because it was aimed to investigate the experiences and thoughts of students and teachers about school-family communication, which they were not aware of before.

Six students and three teachers participated in this study. Criterion, extreme case and maximum diversity sampling, which are among the purposeful sampling types, were used as the sampling type. As a criterion, it was preferred that students study at the boarding district secondary school and that the teachers work in the boarding district school. As an extreme case sample, students and teachers with the most and almost no school-family communication were selected. As a sample of maximum diversity, students were chosen from the different family structure, gender and academic achievement level. Students also studied in different classes of the boarding district secondary school in a district of central anatolia region in the spring term of 2018-2019. On the other hand, teachers were selected from the different disciplines, age levels and family communication.

In this study, semi-structured interview was employed as a data collection tool. For this purpose, the first version of student and teacher interview forms were created and by the researchers. Afterwards, the interview forms were checked by two experts in science education, two science teachers, two guidance teachers and one Turkish teacher to perform necessary corrections. Using the prepared form, a pilot interview was held with two students and two teachers in order to examine the functionality and comprehensibility of the questions. The results of these interviews were excluded from the study and the data collection tool was finalized in this direction.

The interviews were conducted in a quiet and calm room, on a chair that would allow the participant to relax. During the interview, the interviewees were offered water and tea to drink when their throat was dry, chocolate and cookies to eat. Each interview was held in approximately 20 minutes. With the permission of the participant, interviews were recorded with a tape recorder. The registration of the interview was confirmed to the participants, and the places where they were wrong, incomplete or they wanted to be removed were asked.

In the data analysis of this study, both content analysis and descriptive analysis were used according to the interview questions. The reason for this is that some of the interview questions are suitable for content analysis and some of them are suitable for descriptive analysis. At the same time, analysis has been diversified and the reliability and validity of data analysis has been increased.

Findings

Five participants defined school-family communication as a contribution to teaching. All participants perceived school-family communication as the family's contribution to educational activities.

The students agreed that the school-family communication takes place through phone calls. Apart from phone calls, it was understood that the most frequently mentioned communication sources by the students are parents' meetings, messages, parents visit of teachers and families coming to the school and meeting with the relevant teachers.

Most of the participants thought that school-family communication takes place on the academic achievement, discipline, personal problems and studying lessons. The issues that students want to communicate more between school and family were academic and social achievement.

The teachers requested to communicate with the family about social activities, cleaning, house order, academic achievement and preparation for the hostel. Three students stated that they had communication problems with the family due to budget and transportation problems, and two students due to time and family problems. Teachers stated that the family's apathy, distance, time, working conditions of the families and communication technologies produced communication problems with the family.

In order to solve school-family communication problems, the students suggested visiting parents, organizing social activities, giving a reward to the parents, arranging a flexible meeting time, leaving a written message, increasing the family's interest, verbal communication with the teacher, writing letters to the parents, and solving transportation problems. Also, teachers offered similar suggestions.

Discussion and Conclusion

A qualified education can be carried out with an effective school-family cooperation. Therefore, school-family cooperation should be improved (Şişman, 2013). In the present study, students defined the school-family communication as the contribution of the family to the teaching activities, the financial and moral support of the family to education, the support of the individual's affective characteristics, the feedback to the family, the communication between the family and the student, and the influence of family problems on education. Similarly, teachers defined this communication as the family's contribution to education and teaching, family's contribution to reinforcement, solving education problems together and sharing knowledge. Students and teachers perceived school-family

communication as supporting the educational activities of the individual. In the literature, school-family communication is explained as the integration between school and family, cooperation between parents and school, and support of the family to school activities (Aslanargun, 2007; MEB, 2012). In this context, the findings obtained in the present study are similar to the statements in the literature. The findings of the study show that when the school-family communication is established, this communication will contribute to education and teaching positively. In the literature, teachers stated that school-family communication contributed to the cognitive and affective development of students, providing financial support to the school, decreasing discipline problems, increasing school reputation, teachers' motivation, and parents' interest (Akbaşlı and Diş, 2019).

In the present study, the students expressed the ways used in school-family communication as telephone conversation, parent meeting, message, parent visit, school visit, mail, letter and project. Teachers, on the other hand, stated these resources as parents' meetings, events, family visits, phone calls and messages. Teachers and school administrators use different methods in school-family communication such as e-mails, letters, announcements, reports prepared about students, brochures, telephone or face-to-face meetings, parent meetings, home visits and monitoring classroom activities open to families. In addition, methods such as family training activities and family participation in the management process are also employed to support this communication (Dinç, 2009). The variety of communication methods in the literature and in this study draws attention. The reason for this diversity may be that the families of the students in the current study reside in rural areas, have professions that require a lot of time and effort such as farming and animal husbandry, and financial problems.

Students stated that communication was established with the family mostly about academic achievement and discipline. Teachers stated that they communicated with the family about nutrition, accommodation, meeting financial needs, academic achievement and sharing students' problems. The fact that the students study at a boarding school shows that the communication between the school and the family should be done effectively. As stated in the literature, the experiences of the child in the home environment are effective on the life of the child at school (Burns, Roe and Ross, 1992). Therefore, it is important to establish cooperation and effective communication between the school and the family.

The students mentioned distance, budget, transportation, time and family problems as communication problems between school and family. McKenzie, Rodrigues, and Kayzar (2002), in their study, identified the problems related to family communication as personal negative characteristics of the school and family, negative attitudes and behaviors in the family and teachers, and problems within the family. In the present study, family problems are in harmony with the data of the literature. However, it is seen that problems such as distance, financial difficulties, transportation and time make a difference due to the rural geography. Teachers expressed the problems in communication with the family as problems arising from the family's indifference, distance, time, working conditions of the

family and communication technologies. Binicioğlu (2010) stated that there may be problems in communicating with families because parents do not attend the meetings, parents do not attend school because they are worried about being asked for money, difficulties in reaching parents, parents' requests for early meetings, parents focus only on success, and parents' low education level.

In order to increase communication between school and family, students made suggestions such as parent visits, social activities, family reward, flexible meeting time, communication via written message, family interest, verbal communication with the teacher, writing letters expressing feelings and solving transportation problems. Teachers, on the other hand, offered solutions such as organizing social activities, increasing family visits, raising awareness of parents, communicating on the phone, communicating with the family when necessary, long-term interaction, compliance with school rules, understanding and using different resources to solve the problems in the school and family communication. Balkar (2009) and Çalışkan and Ayk (2015) mentioned the necessity of organizing social activities in order for teachers and families to communicate better. In the present study, it is seen that the suggestions offered by students and teachers are in harmony with the literature. Considering all the data, it can be concluded that all stakeholders should work together to strengthen school-family communication.

Implication and Suggestions

Awareness should be created among students and teachers for parents to participate in the decision process at school. Contemporary communication resources should also be used in school-family communication. Communication between school and family should be provided for issues related to the development of affective and psychomotor skills as well as the cognitive development of students. Problems such as distance and transportation should be eliminated. Seminars should be organized to increase the awareness of families. The child's family environment should be prepared to suit the child's development. In order to use a telephone in the villages, the relevant operator companies should be contacted. Measures to improve the working conditions of families should be planned. Flexible time schedules should be established for meeting with families. Social activities that all stakeholders can participate should be planned. Activities that will increase family participation in education programs should be planned. This study did not work with families. Researchers should examine the communication between school and family in detail by working with the family.

Author Contributions

The first author collected data and took part in the writing process of the article. The second and third authors took part in the article writing process. All three authors took part in the analysis of the data.

ORCID

Osman Orhan DEMİR <http://orcid.org/0000-0002-5424-9018>

Sibel SARAÇOĞLU <http://orcid.org/0000-0001-9023-7383>

Oktay BEKTAŞ <http://orcid.org/0000-0002-2562-2864>

References

- Acat, B. ve Dönmez, İ. (2009). To compare student centred education and teacher centred education in primary science and technology lesson in terms of learning environments. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1805-1809.
- Adams, M. B., Womack, S. A., Shatzer, R. H. & Caldarella, P. (2010). Parent involvement in school-wide social skills instruction: Practice and perceptions of a home note program.
- Akbaşlı, S. ve Diş, O. (2019). Öğretmen Görüşlerine Göre Okul-Aile İşbirliğinin Okul Ortamına Yararları. *Electronic Turkish Studies*, 14(7), 3597-3613.
- Aksoy, N. (2008). Multigrade schooling in Turkey: an overview. *International Journal of Educational Development*, 28(2), 218-228.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Avrupa Komisyonu (2017). *European Commission Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture Education and Training Monitor*, Publications Office of the European Union, Luxembourg
- Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerinin düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 121-136.
- Aydoğdu, H. (2018). Fenomenoloji ve Bilimler, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22 (2), 1291 – 1322.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105-123.
- Baş, G. ve Beyhan, Ö. (2017). Sosyal-Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı Tasarımının Öğrenenlerin Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 137-162.
- Başol, G. ve Zabun, E. (2014). Seviye belirleme sınavında başarının yordayıcılarının incelenmesi: Dershaneye gitme, mükemmeliyetçilik, ana-baba tutumu ve sınav kaygısı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 63-87.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen ve veli görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bordalba, M. M. & Bochaca, J. G. (2019). Digital media for family-school communication? Parents' and teachers' beliefs. *Computers & Education*, 132, 44-62.
- Bryman, A. & Burgess, R. G. (1994). Reflections on qualitative data analysis. *Analyzing qualitative data*, 216-226. London: Routledge.
- Burns, C. P., Roe, B. D. & Ross EP (1992). *Teaching Reading in Today's Elementary*. Boston Houghton Mifflin Company.
- Christensone, S. L. & Reschly, A. L. (2010). *Handbook of School-Family Partnerships*, New York and London: Routledge.
- Çakıroğlu, E. ve Çakıroğlu, J. (2003). Reflections on teacher education in Turkey. *European Journal of Teacher Education*, 36(2): 253–264.
- Çalışkan, N. ve Ayık, A., (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.

- Çangır, E. (2019). Yatılı Bölge Ortaokullarının Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Çiftçi, Ş. K. ve Cin, F. M. (2017). What matters for rural teachers and communities? educational challenges in rural Turkey. Compare: *A Journal of Comparative and International Education*. doi: 10.1080/03057925.2017.1340150.
- Daniel, G. R. (2016). Parents' experiences of teacher outreach in the early years of schooling. *Asia Pacific Journal of Education*, 36 (4), 559-569.
- Demirel, N. (2013). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının sorunları ve çözümlerine ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşleri: bir durum çalışması. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Diñç, B. (2009). Eğitime ailenin katılımı. Okul, aile ve çevre işbirliği. *Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları*.
- Erdem, A. R. and Şimşek, N. (2009). The Success of Primary School Administrators in Making The School Attractive to Parents to Contribute The Education. *Elementary Education Online*, 8(2), 357-378.
- Erlanson, D. A., Harris, E. L., Skipper, B. L. & Allen, S. D. (1993). *Doing inquiry. A naturalistic guide to methods*. London: Sage Publications.
- Ezzy, D. (2002). *Qualitative Analysis: Practice and innovation*. London: Routledge
- Gökkyer, N. (2011). Yatılı ilköğretim bölge okullarının sorunlarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 288-310.
- Griffin, D. & Galassi, J. P. (2018). Parent perceptions of barriers to academic success in a rural middle school, *Professional School Counseling*, 14(1), 87-100.
- Griffin, D. & Steen, S. (2010). School-family-community partnerships: Applying Epstein's theory of the six types of involvement to school counselor practice. *Professional School Counseling*, 13(4), 2156759X1001300402.
- Hill, N. E., Witherspoon, D. P. & Bartz, D. (2018). Parental involvement in education during middle school: Perspectives of ethnically diverse parents, teachers, and students. *The Journal of Educational Research*, 111(1), 12-27.
- Holmes-Smith, C.E. & Coote, L. (2006). Structural equation modelling: from the fundamentals to advanced topics, School Research, Evaluation and Measurement Services, *Education & Statistics Consultancy*, Statsline
- Jeynes W. (2015). A meta-analysis: The relationship between father involvement and student academic achievement, *Urban Education*, 50 (4), 387-423.
- İnal, U. ve Sadık, F. (2014). Yatılı ilköğretim bölge okullarının okul yaşam kalitesine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(2), 169-194.
- Kahraman, H. T. (2009). *Designing and application of web-based adaptive intelligent education system* (Doctoral dissertation, Ph. D. Thesis, Institute of Science and Technology, Ankara).
- Kefeli, S. (2005). *İlköğretim uygulamalarının değerlendirilmesi normal, yatılı ve taşınmalı ilköğretim okullarının karşılaştırılması (Mudurnu ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kırımoğlu, H., Filazoğlu Çokluk, G. ve Yıldırım, Y. (2010). Yatılı ilköğretim bölge okulu 6. 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin spor yapma durumlarına göre yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. (Hatay ili örneği). *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 101-108.
- Kızılaslan, I. (2012). Teaching in rural Turkey: Pre-service teacher perspectives. *European Journal of Teacher Education*, 35 (2), 243-254.
- Kilic, A. (2010). Learner-Centered Micro Teaching in Teacher Education. *Online Submission*, 3(1), 77-100.

- Köroğlu, M. (2009). *Türkiye’de yatılı ilköğretim bölge okullarının sorunlarına ilişkin yibo yöneticileri ve öğretmenlerinin görüş ve önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lincoln, Y. G., & Guba, E. (1985). E. 1985. Naturalistic Inquiry. London, Sage Publications. Contextualization: Evidence from Distributed Teams.” *Information Systems Research*, 16(1), 9-27.
- Mattingly, D. J., Prislun, R., McKenzie, T. L., Rodriguez, J. L. & Kayzar, B. (2002). Evaluating evaluations: The case of parent involvement programs. *Review of educational research*, 72(4), 549-576.
- MEB (2012). *Öğretmen yeterlilikleri*. Erişim tarihi: 18 Mart 2019. <http://otmg.meb.gov.tr>
- MEB, (2003). MEB eğitim araçları inceleme yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik. *MEB Dergisi*, T. C, 66, 2551.
- Öğdül, H. G. (2010). Urban and rural definitions in regional context: A case study on Turkey. *European Planning Studies*, 18 (9), 1519–1541.
- Özbaş, M. ve Badavan, Y. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul-aile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmaktaki oldukları işler. *Eğitim ve Bilim*, 34(154).
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri [The opinions of administrators, teachers and parents about school-family cooperation]. *Education Sciences*, 5(3), 1169-1189.
- Park, S. & Holloway S.D. (2017). The effects of school-based parental involvement on academic achievement at the child and elementary school level: A longitudinal study, *The Journal of Educational Research*, 110 (1) 1-16.
- Powell, D. R., Son, S. H., File, N. & San Juan, R. R. (2010). Parent–school relationships and children’s academic and social outcomes in public school pre-kindergarten. *Journal of school psychology*, 48(4), 269-292.
- Schaverien, J. (2011). Boarding school syndrome: Broken attachments a hidden trauma. *British Journal of Psychotherapy*, 27(2), 138-155.
- Şahin, A. (2018). Critical issues in Islamic education studies: *Rethinking Islamic and Western liberal secular values of education*. *Religions*, 9(11), 335.
- Şeker, M. (2009). *İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Şişman, M. (2013). *Eğitim bilimine giriş (11. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Terzi, Ç. (2011). Türk eğitim sistemi’nde okulların örgüt ve yönetim yapısı ile yapılandırmacı eğitim yaklaşımı arasındaki ilişkinin çözümlenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1 (1), 75-82.
- Ünal, A., Yıldırım, A. & Çelik, M. (2010). Analysis of perceptions of primary school principals and teachers about parents. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 261-272.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Socio-cultural theory*. Mind in society, 52-58.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde bilimsel araştırma yöntemleri* (9. Bas.). Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yılmaz, A. (2012). Yatılı ilköğretim bölge okulları sorunlarının öğrenci algılarına göre değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(3), 659 -679